RIJENS BROEK

SOCIAAL-ECONOMISCHE SCHETS VAN HET RUILVERKAVELINGSGEBIED TEN WESTEN VAN TILBURG

L7
166 A

Verslagen
No.166

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT
DEN HAAG
- 1 SEP. 1966
BIBLIOTHEEK

Juli 1966

Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - 's-Gravenhage - Tel.61.41.61

66/820

INHOUDSOPGAVE

		Blz.
LIJST VAN BIJLAGEN		4
WOORD VOORAF		7
INLEIDING		9
HOOFDSTUK I	ALGEMEEN SOCIAAL-ECONOMISCHE ASPECTEN	10
	§ 1. Bevolking	10
	§ 2. Beroepsbevolking	12
	§ 3. Werkgelegenheid en forensisme	14
HOOFDSTUK II	ASPECTEN VAN DE AGRARISCH-ECONOMISCHE STRUCTUUR	16
	§ 1. Hoofd- en nevenberoepen van de geregistreerden	16
	§ 2. Bedrijfsgroottestructuur	17
	§ 3. Wijzigingen in het aantal geregistreerden 1960-1965	23
	§ 4. Verkaveling	24
	§ 5. Eigendom en pacht	25
	§ 6. Bedrijfsgebouwen en nutsvoorzieningen	25
HOOFDSTUK III	DE LANDBOUWBEDRIJVEN	26
	§ 1. Grondgebruik en bedrijfstype	26
	§ 2. Bouwland- en graslandgebruik	29
	§ 3. Tuinbouw	29
	§ 4. Rundveehouderij	30
	§ 5. Varkens en kippen	31
	§ 6. Arbeidsbezetting	31
	§ 7. Bedrijfsuitkomsten	32
HOOFDSTUK IV	ENKELE AGRARISCH - SOCIALE ASPECTEN	34
	§ 1. Leeftijdsopbouw van de bedrijfshoofden	34
	§ 2. Bedrijfsopvolging	34
	§ 3. Raming van het potentiële aantal O.-en S.-kandidaten	36
	§ 4. Het landbouwonderwijs	36
SAMENVATTING		38

LIJST VAN BIJLAGEN

		Blz.
1.	Bevolking sinds 1910	41
2.	Geboorten- en vestigingsoverschotten	42
3.	Bevolking naar wijken	43
4.	Mannelijke beroepsbevolking	44
5.	Mannelijke beroepsbevolking naar wijken	45
6.	Mannelijke beroepsbevolking naar bedrijfstak	46
7.	Mannelijke agrarische beroepsbevolking	47
8.	Woonforenzen	48
9.	Werkforenzen	49
10.	Reistijd van de woonforenzen	50
11.	Vervoermiddelen van de woonforenzen	51
12.	Geregistreerden naar beroepsgroep en bedrijfsgrootte	52
13.	Geregistreerden naar beroepsgroep, bedrijfsgrootte en deelgebied	53
14.	Nevenberoepen van de B-en hoofdberoepen van de C-geregistreerden	54
15.	D-geregistreerden	55
16.	Speciale bedrijven	56
17.	De bedrijven $\geq$ 1 ha en de cultuurgrond	57
18.	Wijzigingen in het aantal geregistreerden(1960-1965)	58
19.	Nieuw geregistreerden (1960-1965)	59
20.	Verdwenen geregistreerden(1960-1965)	60
21.	Overdrachten in de periode 1960-1965	61
22.	Omvang van het grondverkeer 1964-1965	62
23.	Verkaveling	63
24.	Eigendom en pacht	64
25.	Gepachte grond	65
26.	Bedrijfsgebouwen	66
27.	Veestalling en bedrijfsvoering	67
28.	Varkensstallen en kippenhokken	68
29.	Utiliteitsvoorzieningen	69
30.	Ontwikkeling van het grondgebruik	70
31.	Grondgebruik	71
32.	Bouwlandgebruik	72
33.	Grasland	73
34.	Tuinbouwgewassen	74
35.	Rundveehouderij	75
36.	Melkkoeien	76
37.	Melkproduktie	77
38.	Mestvarkens	78
39.	Fokzeugen	79
40.	Leghennen	80

Blz.

41. Arbeidskrachten 1960-1965 81
42. Arbeidskrachten 1965 82
43. Werkpaarden 83
44. Trekkers en melkmachines 84
45. Bedrijfsuitkomsten 85
46. Leeftijd van de bedrijfshoofden 86
47. Bedrijfsopvolging 87
48. Raming van het potentiële aantal kandidaten voor beëindiging van het bedrijf via het O.-en S.-fonds. 88
49. Landbouwonderwijs 89

WOORD VOORAF

De Cultuurtechnische Dienst verzocht in oktober 1964 het Landbouw-Economisch Instituut een sociaal-economische schets te maken van het ruilverkavelingsgebied "Rijens Broek". Deze schets is een uitwerking van en een toelichting op de bestaande statistische documentatie over het betrokken gebied. Van de in deze schets vermelde gegevens maakt de Cultuurtechnische Dienst gebruik bij de voorbereidingswerkzaamheden voor de ruilverkaveling en de samenstelling van het rapport ex art. 34 van de Ruilverkavelingswet.

Het ruilverkavelingsgebied "Rijens Broek" is ongeveer 2000 ha groot en omvat het noordelijk deel van de gemeente Gilze-Rijen, een klein deel van de gemeente Tilburg en een zeer klein gedeelte van de gemeente Dongen.

Dit verslag is opgesteld door de afdeling Streekonderzoek.

DE DIRECTEUR,

's-Gravenhage, juli 1966

(Dr. A. Maris)

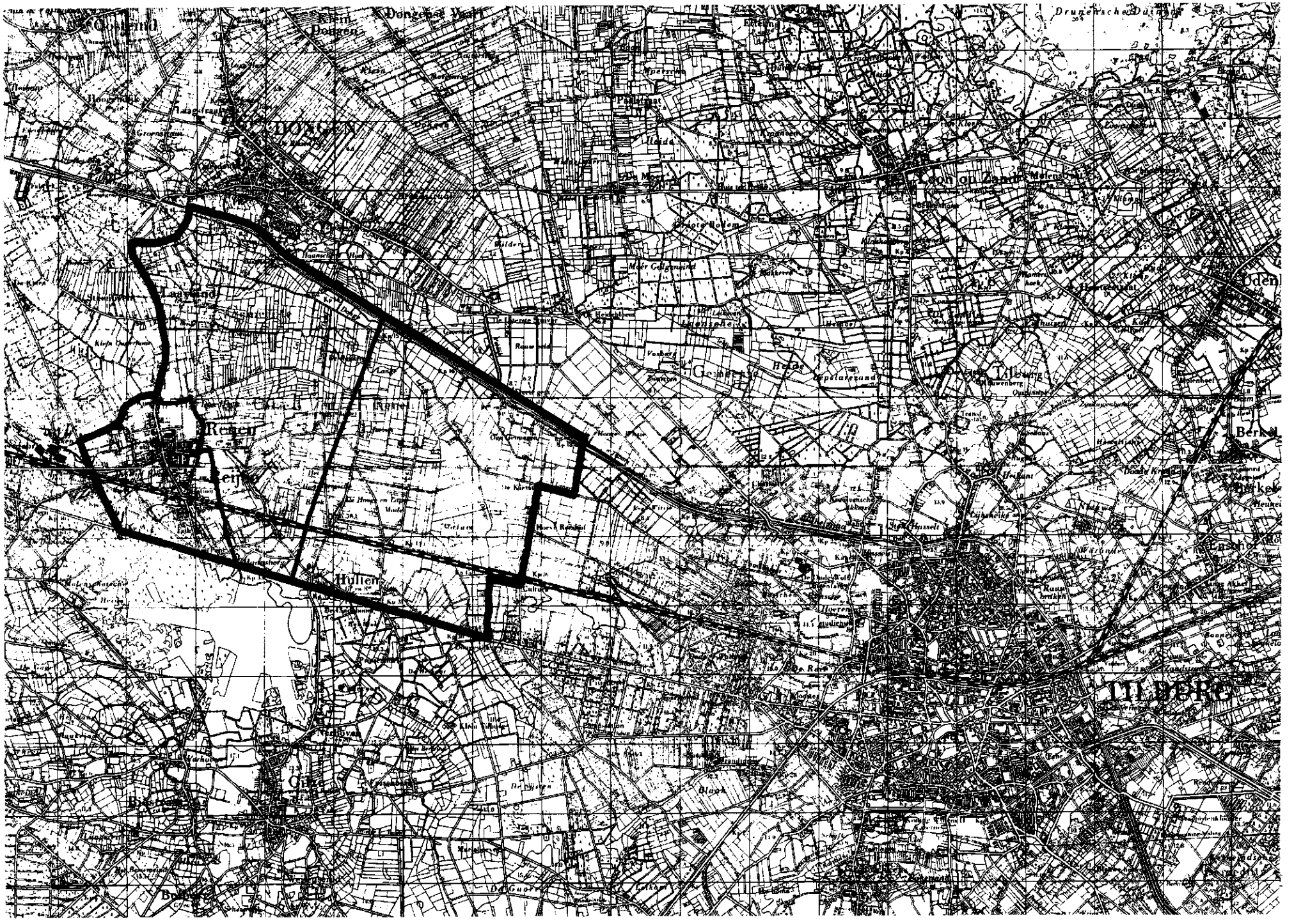
Klein Dongen
Dongen
Langstraat
Reisel
Hulten
Oosterhout
Gilze
Rijen
Tilburg
Berkel
Enschot
Oudenbosch
Drunerschen Duinen

INLEIDING

De momenteel in voorbereiding zijnde ruilverkaveling "Rijens Broek" is gelegen tussen het Wilhelminakanaal en de Rijksweg Breda-Tilburg en omvat het noordelijk deel van de gemeente Gilze-Rijen, een klein deel van de gemeente Tilburg en een zeer klein deel van de gemeente Dongen. De oppervlakte van dit gebied is ± 2000ha en is vrijwel geheel gelegen in het landbouwgebied "Westelijke Kempen".

Op nevenstaande kaart 1) zijn de grenzen van het ruilverkavelingsgebied aangegeven, evenals de onderverdeling in een drietal gebieden, welke door de Cultuurtechnische Dienst is vastgesteld, ten einde eventuele verschillen binnen het ruilverkavelingsgebied te kunnen onderkennen. Deze gebieden worden in het vervolg aangeduid als de gebieden I, II en III. Gebied I omvat het dorp Rijen en naaste omgeving, gebied II het westelijk en gebied III het oostelijk deel van het ruilverkavelingsgebied.

Bodemkundig vertoont het gebied geen grote verschillen. Het grootste deel bestaat uit lager gelegen zandgronden; een kleiner deel, vooral gelegen rondom het dorp Rijen, bestaat uit hoger gelegen oude zandbouwlandgronden.

Bij de samenstelling van deze sociaal-economische schets is gebruik gemaakt van de individuele bedrijfsgegevens (landbouwtellingen van mei 1960 en 1965) van alle geregistreerde telplichtigen, voorzover woonachtig binnen de grenzen van het ruilverkavelingsblok, Dank zij de bereidwilligheid van enkele plaatselijke deskundigen konden enige nadere inlichtingen worden verkregen omtrent de beroepen van de telplichtigen en de opvolgingssituatie.

Voor de beschrijving van de verkavelingstoestand in het ruilverkavelingsgebied is gebruik gemaakt van gegevens welke de Cultuurtechnische Dienst hiervan in 1964 heeft verzameld. De gegevens over eigendom en pacht, utiliteitsvoorzieningen, bedrijfsgebouwen, bedrijfstypologie en het landbouwonderwijs zijn ontleend aan de landbouwtellingen van resp. mei 1959, 1960, 1961 en 1962 en de decembertelling 1962 van het C.B.S. Deze gegevens zijn evenals de meer algemene gegevens over de bevolking, welke ontleend zijn aan de Volks- en beroepstelling 1947, de Woningtelling 1956, en de Algemene volkstelling 1960, vrijwel uitsluitend per gemeente beschikbaar. Hierdoor is een onderverdeling naar gebieden niet mogelijk.

Ook voor de beschrijving van de algemeen-sociaal-economische situatie kon bijna uitsluitend gebruik worden gemaakt van gemeentelijke cijfers. Daar de grenzen van het ruilverkavelingsblok en de gemeente Gilze-Rijen niet samenvallen dienen de gemeentelijke cijfers met voorzichtigheid te worden gehanteerd. Enkele gegevens per wijk kunnen, hoewel deze ook niet geheel binnen de blokgrenzen zijn gelegen, dienen om ententuele verschillen met de gemeentelijke cijfers nader aan te duiden.

---

1) Opgenomen met toestemming van de Topografische Dienst. Reproduktie van het kaartfragment is verboden.

HOOFDSTUK I

ALGEMEEN SOCIAAL-ECONOMISCHE ASPECTEN

In dit hoofdstuk zal een beknopt overzicht worden gegeven van de sociaal-economische structuur van de gemeente Gilze-Rijen waarvan het noordelijk deel gelegen is binnen de grenzen van het ruilverkavelingsgebied.

§ 1. Bevolking (bijlagen 1, 2, en 3)

Van 1910 tot 1965 is de bevolking van Nederland verdubbeld; de bevolking van Noordbrabant is zelfs meer dan verdubbeld. Aan deze ontwikkeling heeft de gemeente Gilze-Rijen ruimschoots deel gehad. Interessant voor deze gemeente is evenwel vooral de groei na 1947 In grafiek 1 is daarom het jaar 1947 als basisjaar voor de indexcijfers gehanteerd.

Grafiek 1

DE BEVOLKING SINDS 1910

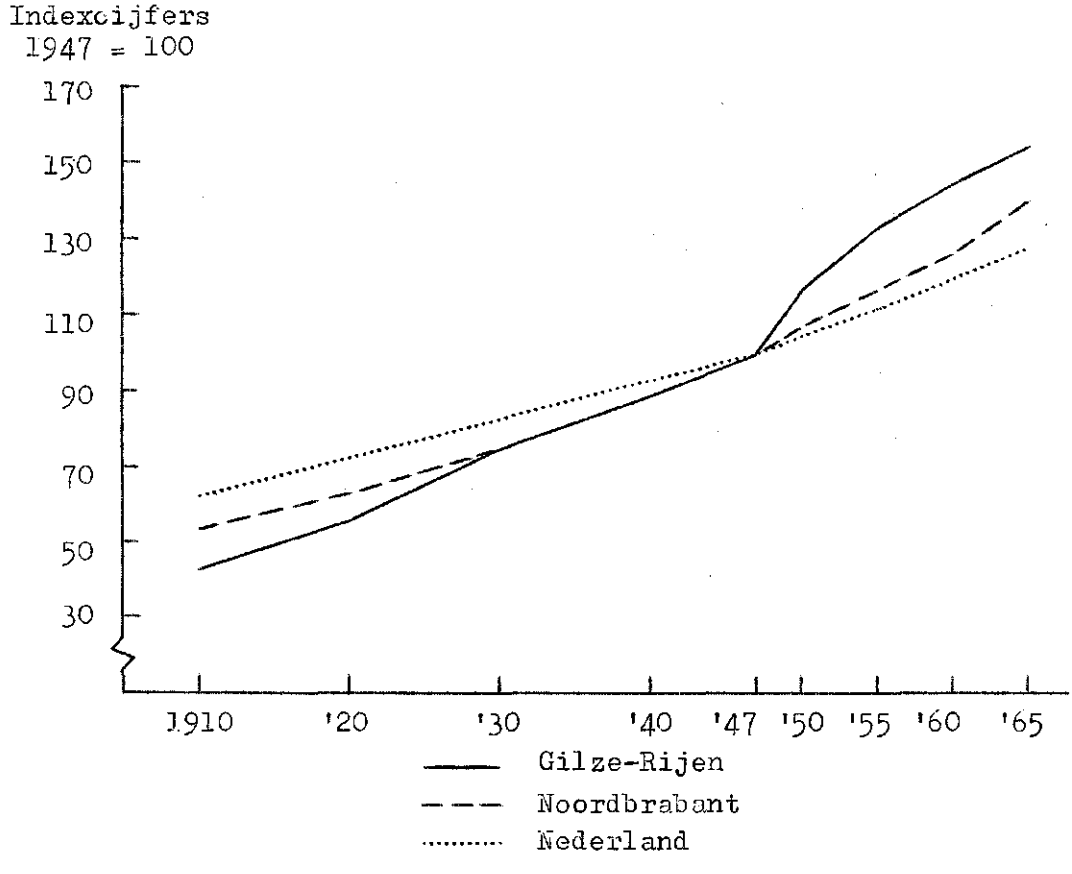

1282 Bron: C.B.S.

Een nader inzicht in de beroepenstructuur in het ruilverkavelingsgebied geeft tabel 4.

Tabel 4

MANNELIJKE BEROEPSBEVOLKING BINNEN EN BUITEN HET RUILVERKAVELINGSGEBIED

	Mannelijke beroepsbevolking	Percentage werkzaam in			
		landbouw 1)	nijverheid	handel en verkeer	ov.bedr. takken 2)
Binnen het gebied	2093	7	59	11	23
Buiten het gebied	2055	22	50	8	20

1) Inclusief bosbouw en ontginning.
2) Inclusief dienstplichtigen.

Bron: C.B.S. Algemene volkstelling 1960.

In het deel van de gemeente dat binnen het gebied valt is de mannelijke beroepsbevolking in belangrijk mindere mate in de landbouw werkzaam dan in het overige gedeelte van deze gemeente. Dit hangt nauw samen met het feit dat binnen het ruilverkavelingsgebied een naar verhouding groot deel van de bevolking woonachtig is in een grotere woonkern.

De vermindering van het aantal agrarische beroepspersonen is vooral een gevolg van de sterke daling van de aantallen meewerkende zoons en landarbeiders. Het aantal meewerkende zoons verminderde met meer dan de helft van het aantal in 1947. Opvallend is, dat het aantal zelfstandigen met 9% is toegenomen.

Tabel 5

DE MANNELIJKE AGRARISCHE BEROEPSBEVOLKING IN GILZE-RIJEN, 1947 EN 1960

Categorie	Aantal personen in 1)		Index 1947 = 100
	1947	1960	
Zelfstandigen	369	402	109
Meewerkende zoons	317	138	44
Arbeiders	117	63	54
Totaal	803	603	75

1) Exclusief de tijdelijk niet-werkenden.

Bron: C.B.S.

§ 3. Werkgelegenheid en forensisme (bijlagen 4, 5, 8 t/m 11)

In de gemeente Gilze-Rijen is het aantal mannelijke beroepspersonen, zoals uit de vorige paragraaf bleek, tussen 1947 en 1960 belangrijk toegenomen. De agrarische beroepsbevolking daarentegen is belangrijk in aantal gedaald. Het gevolg hiervan was, dat het aantal mannen werkzaam buiten de landbouw sterk is gestegen, nl. met 58%. De niet-agrarische werkgelegenheid moest daarom sterk worden uitgebreid. Deze uitbreiding is binnen de gemeente Gilze-Rijen, zoals uit tabel 6 blijkt, in de periode 1947-1960 sterker geweest dan de groei van de mannelijke niet-agrarische beroepsbevolking.

De uitbreiding van belangrijke militaire objecten in deze gemeente tussen 1947 en 1960 droeg belangrijk bij aan de toeneming van de werkgelegenheid binnen de gemeente.

Tabel 6

BEROEPSBEVOLKING EN FORENSISME IN GILZE-RIJEN

	Aantal mannen	
	1947	1960
Totale mannelijke beroepsbevolking	3043	4148
Inkomende forenzen	+ 978	1636 1)
	4021	5784
Uitgaande forenzen	- 248	711
	3773	5073
Agrariërs(incl. bosbouw en ontginning)	- 803	603
Niet-agrariërs	2970	4470

1) Exclusief niet-dagelijks-heen-en-weer reizenden.

Bron: C.B.S.

Hierdoor overtrof de inkomende pendel in sterke mate de uitgaande pendel terwijl hierdoor ook het in de eerste paragraaf gesignaleerde vestigingsoverschot in de periode 1947-1957 verklaard wordt. Belanrijke aantallen van de inkomende pendelaars zijn afkomstig uit de gemeenten Breda, Tilburg, Oosterhout, Dongen en Nieuw Ginneken.

Vooral door een zekere eenzijdigheid van de toegenomen werkgelegenheid steeg het aantal uitgaande pendelaars van 8% van de mannelijke beroepsbevolking in 1947 tot 17% van deze bevolking in 1960. Hierbij dient wel onderscheid te worden gemaakt tussen de dagelijks uitgaande en de overige (niet-dagelijkse of oneigenlijke) pendelaars. Deze niet-dagelijkse pendel bedroeg in 1947 20% en in 1960 29% van het totale aantal pendelaars.

Tabel 7

FORENSISME IN GILZE-RIJEN

	Mannelijke pendelaars	
	1947	1960
Uitgaande dagelijks	198	506
niet-dagelijks	50	205
Totaal	248	711
Inkomende dagelijks	871	1636
niet-dagelijks	107	.
Totaal	978	.

Bron: C.B.S.

De dagelijks inkomende pendel, waarvan het aantal in 1960 meer dan het drievoudige van het aantal dagelijks uitgaande pendelaars bedroeg, is tussen 1947 en 1960 bijna verdubbeld.

In 1960 werkte van de dagelijks uitgaande pendelaars 63% in de nijverheid en de bouwnijverheid. Van de inkomende pendelaars werkte in dit jaar de helft in"overige bedrijfstakken". Het percentage van de beroepspersonen dat tot de woonforenzen behoort is in het deel van de gemeente Gilze-Rijen dat binnen het ruilverkavelingsgebied lig vrijwel gelijk aan dit percentage voor de gehele gemeente. Van de dagelijks uitgaande mannelijke woonforenzen werkten in 1960 belangrijke aantallen in Breda en Tilburg. Verhoudingsgewijze is het aantal woonforenzen dat zich op de fiets naar het werk begeeft tussen 1947 en 1960 tot de helft gedaald. De bromfiets en het busvervoer hebben het pendelen, zo al niet bevorderd, dan toch wel vergemakkelijkt.

HOOFDSTUK II

ASPECTEN VAN DE AGRARISCH-ECONOMISCHE STRUCTUUR

§ 1. Hoofd- en nevenberoepen van de geregistreerden (bijlagen 12 t/m 16)

Als basis voor het statistische materiaal zijn gebruikt de landbouwtellingformulieren van mei 1965 van alle in het ruilverkavelingsgebied wonende geregistreerden. Tijdens de meitelling 1965 woonden er in het ruilverkavelingsgebied Rijens Broek 168 geregistreerde telplichtigen. Telplichtig zijn zij die in de land- of tuinbouw geheel of gedeeltelijk hun bestaan vinden en tevens:

- tenminste 1 ha cultuurgrond in gebruik hebben;
- dan wel een tuinbouwbedrijf uitoefenen (ongeacht de grootte);
- dan wel tenminste 1 rund, 1 fokvarken, 3 mestvarkens of tenminste 51 hoenders of eenden houden.

Uit deze definitie valt af te leiden dat niet alle geregistreerden hun hoofdbron van bestaan in de land- of tuinbouw vinden, maar dat een aantal naast hun agrarisch bedrijf een ander beroep uitoefent, dan wel hun agrarisch bedrijf meer als bijverdienste en/of vrijetijdsbesteding hebben. Zoals gebruikelijk zijn de geregistreerden met behulp van plaatselijk goed bekende personen dan ook onderscheiden in beroepsgroepen.

Deze groepen zijn:

A. zuivere landbouwers en tuinders;
B. landbouwers en tuinders met een nevenberoep dat minder dan de helft van hun arbeidstijd vereist;
C. niet-agrariërs en landarbeiders met grondgebruik of veehouderij. In deze groep wordt minder dan de helft van de tijd aan het eigen agrarisch bedrijf besteed;
D. rustende boeren, tuinders of niet-agrariërs, die nog enig grondgebruik hebben of vee aanhouden.
E. speciale dan wel afwijkende bedrijven.
Een restgroep waarvan of de bedrijfsvoering sterk afwijkt of welke om andere redenen niet in de overige groepen kan worden ondergebracht.

Tabel 8 geeft een overzicht van het aantal geregistreerden naar beroep en bedrijfsgrootte.

Tabel 8

DE GEREGISTREERDEN NAAR BEROEP EN BEDRIJFSGROOTTE 1965

Bedrijfsgrootte Gebied	Aantal geregisteerden						
	totaal	in de beroepsgroepen					
		A	B	A+B	C	D	spec.bedr.
Zonder cultuurgrond	11	-	-	-	5	2	4
< 1 ha	17	-	1	1	10	5	1
1 - 5 ha	27	14	2	16	7	4	-
5 -10 ha	21	17	2	19	-	1	1
10 -15 ha	51	50	1	51	-	-	-
15 -20 ha	29	25	2	27	1	-	1
≥ 20 ha	12	12	-	12	-	-	-
Totaal	168	118	8	126	23	12	7
Gebied I	30	11	-	11	12	6	1
Gebied II	80	58	5	63	9	4	4
Gebied III	58	49	3	52	2	2	2

Bron: L.E.I. en Landbouwtellingformulieren 1965.

Van alle 168 geregistreerden heeft 7% geen en 10% minder dan 1 ha cultuurgrond in gebruik. Tot de beroepsgroepen C en D behoren 21% van alle geregistreerden. De overige grondgebruikers, nl. 79%, hebben een agrarisch hoofdberoep (A-,B-en speciale bedrijven). Iets meer dan de helft van de C - en D - bedrijven liggen in Gebied I d.w.z. in en rondom het dorp Rijen; het minst worden deze bedrijven in gebeid III aangetroffen.

Aangezien bij de B-grondgebruikers, in totaal 8 bedrijven, het eigen landbouwbedrijf de meeste arbeidstijd vergt en vrijwel ook steeds de hoofdbron van het inkomen vormt, zullen deze in het vervolg te zamen met de zuivere landbouwers (A-groep) als *één* groep worden beschouwd. Hetnevenberoep is van 6 van deze 8 B-geregistreerden nauw aan de landbouw verwant. Bij de C-geregistreerden is fabrieksarbeider het voornaamste beroep, slechts 4 van de 23 geregistreerden in deze groep hebben een nauw aan de landbouw verwant beroep. Van de 12 D-geregistreerden waren er voorheen 8 landbouwer.

§ 2. Bedrijfsgroottestructuur (bijlagen 12, 13, 17)

In deze paragraaf zal eerst een overzicht worden gegeven van de ontwikkeling van de bedrijfsgroottestructuur in de periode 1910-1965. Vervolgens zal worden ingegaan op de mutaties die zich in de jaren 1960-1965 hebben voorgedaan. De huidige situatie met betrekking tot de bedrijfsgroottestructuur zal tenslotte in het eerste deel van deze paragraaf aan de orde worden gesteld.

a. De bedrijfsgroottestructuur 1910-1959

Van het ruilverkavelingsgebied zijn geen afzonderlijke statistische gegevens over de ontwikkeling van de bedrijfsgroottestructuur in het tijdvak 1910-1965 aanwezig. Daarom zal gebruik worden gemaakt van de gegevens van de gemeente Gilze-Rijen, waarin het grootste deel van het ruilverkavelingsgebied is gelegen. Dezelfde cijfers van het landbouwgebied, waarin deze gemeente is gelegen, de "Westelijke Kempen" zijn ter vergelijking opgenomen.

De gemiddelde bedrijfsgrootte van alle grondgebruikers met 1 ha of meer cultuurgrond is van 1910 tot 1950 in de gemeente Gilze-Rijen gestegen van 7,6 ha tot 12 ha. In 1965 was deze gemiddelde bedrijfsgrootte echter gedaald tot 10,7 ha.

Grafiek 2

GEMIDDELDE BEDRIJFSGROOTTE

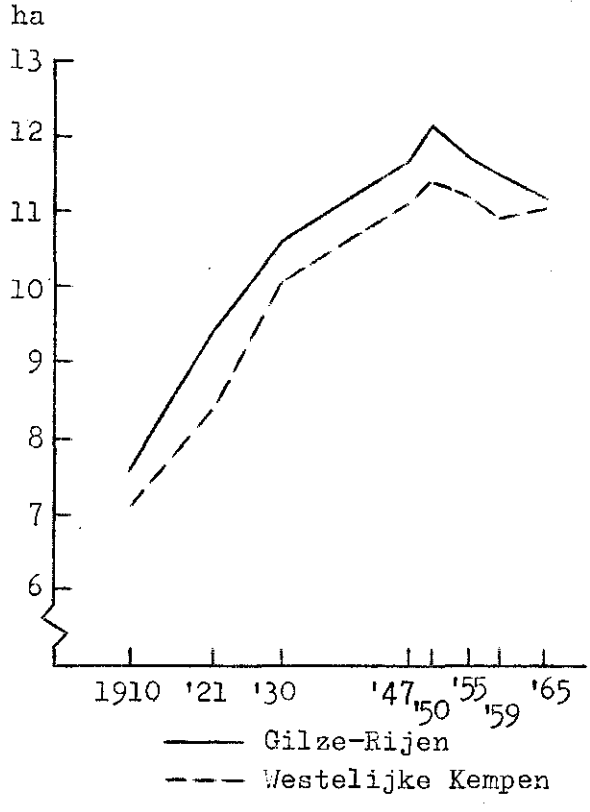

Bronnen: Directie van de Landbouw en C.B.S.

De ontwikkeling van de bedrijfsgrootte in deze gemeente heeft tot 1959 een ongeveer gelijk verloop gehad als in het landbouwgebied de "Westelijke Kempen" waarin deze gemeente is gelegen. Wel is de gemiddelde bedrijfsgrootte steeds in deze gemeente hoger geweest dan in het landbouwgebied. Na 1959 is in tegenstelling tot de gemeente Gilze-Rijen de gemiddelde bedrijfsgrootte in de "Westelijke Kempen" weer iets gestegen.

Het aantal bedrijvan ≥ 1 ha is in de gemeente Gilze-Rijen en in het landbouwgebied de "Westelijke Kempen" tot 1947 in vrijwel gelijke mate gestegen. Tussen 1947 en 1959 steeg dit aantal in Gilze-Rijen sterker dan in het landbouwgebied. Na 1959 is zowel in de gemeente als in het landbouwgebied het aantal bedrijven weer gedaald. Dit was in de "Westelijke Kempen" in sterkere mate het geval dan in Gilze-Rijen. De daling vam het aantal bedrijven na 1959 heeft in de "Westelijke Kempen" de gemiddelde bedrijfsgrootte iets doen stijgen.

Tabel 9

INDICES VAN DE AANTALLEN BEDRIJVEN ≥ 1 HA EN DE OPPERVLAKTE CULTUURGROND (1910 = 100)

Jaar	Aantal bedrijven ≥ 1 ha		Oppervlakte cultuurgrond	
	Gilze-Rijen	Westelijke Kempen	Gilze-Rijen	Westelijke Kempen
1910	100	100	100	100
1921	105	104	129	122
1930	120	115	166	163
1947	125	126	191	196
1950	133	126	211	200
1955	132	128	202	200
1959	141	132	203	200
1965	138	126	193	197

Bronnen: Directie van de Landbouw en C.B.S.

In Gilze-Rijen daarentegen heeft deze, t.o.v. het landbouwgebied, geringe daling niet kunnen verhinderen dat de gemiddelde bedrijfsgrootte iets is afgenomen. De oppervlakte cultuurgrond, die zowel in Gile-Rijen als in de"Westelijke Kempen" tot 1950 belangrijk is gestegen, is tussen 1950 en 1955 en ook tussen 1959 en 1965 in niet onbetekenende mate afgenomen. In de "Westelijke Kempen" is alleen tussen 1959 en 1965 een geringe afneming van de oppervlakte cultuurgrond opgetreden.

Verandering in totale aantallen bedrijven en in oppervlakte cultuurgrond zijn niet alleen bepalend voor veranderingen in de bedrijfsgroottestructuur.

Grafiek 3

BEDRIJFSGROOTTESTRUCTUUR

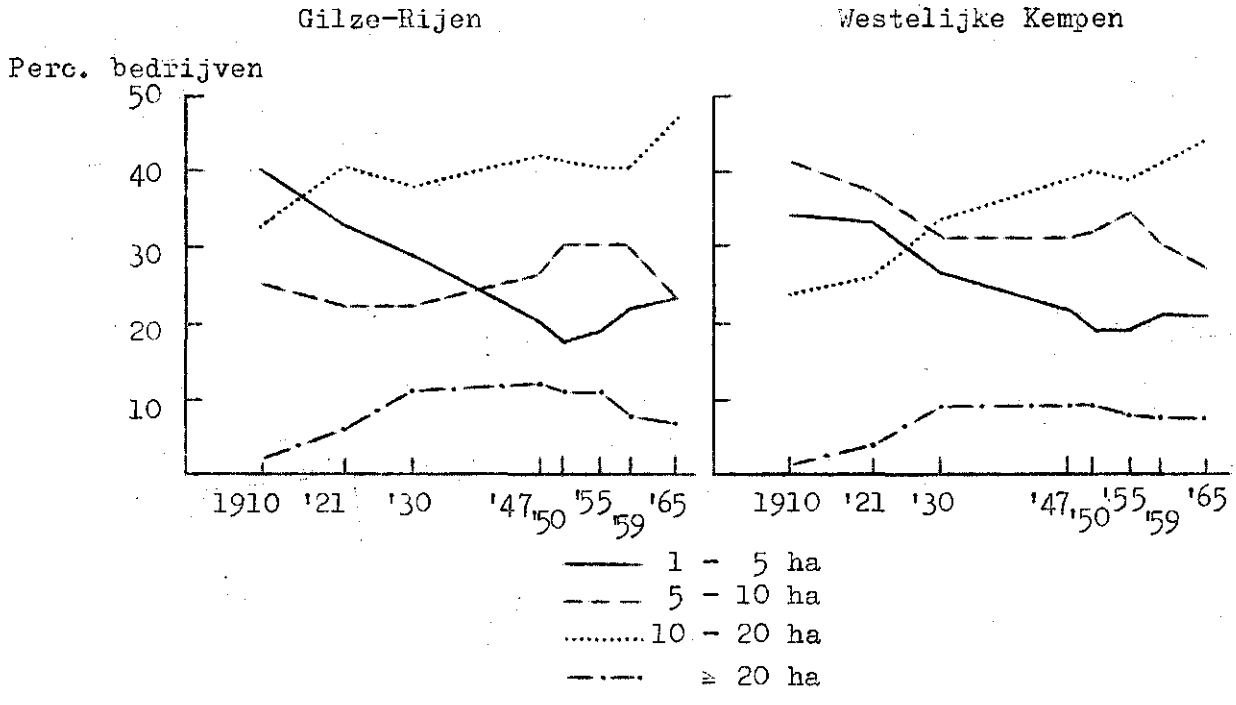

Bronnen: Directie van de Landbouw en C.B.S.

Ook de verdeling van de aantallen bedrijven over de grootteklassen is aan verandering onderhevig. Het percentage bedrijven van 1 - 5 ha is in Gilze-Rijen en ook in de Westelijke Kempen tussen 1910 en 1950 belangrijk afgenomen, nadien is dit percentage weer iets gestegen. Het percentage bedrijven van 5 - 10 ha is in de Westelijke Kempen na 1955 en in Gilze-Rijen na 1959 belangrijk gaan dalen. Hiertegenover staat een toeneming van het percentage bedrijven van 10 - 20 ha welke vooral na 1959 in Gilze-Rijen belangrijk was. Opmerkelijk is dat in Gilze-Rijen het aantal bedrijven van 20 ha en groter tussen 1955 en 1965 is gedaald van 44 tot 31 bedrijven. Vooral deze afneming heeft er toe geleid dat in Gilze-Rijen ondanks de afneming van het totaalaantal bedrijven de gemiddelde bedrijfsgrootte na 1955 is gedaald.

b. De bedrijfsgroottestructuur 1960-1965

Na deze beschouwing over de ontwikkeling van de bedrijfsgroottestructuur in Gilze-Rijen zal nu nader worden ingegaan op de veranderingen welke sinds 1960 in het ruilverkavelingsgebied zelf zijn opgetreden.

In tabel 10 worden de aantallen land- en tuinbouwbedrijven van 1 ha en groter in 1960 en 1965 met elkaar vergeleken.

Tabel 10

DE ONTWIKKELING VAN HET AANTAL LANDBOUWBEDRIJVEN ≥ 1 HA 1960-1965

Bedrijfsgrootte	Aantal land- en tuinbouwbedrijven ≥ 1 ha (A + B)		Alle bedrijven ≥ 1 ha	
	1960	1965	1960	1965
1 - 5 ha	16	16	27	27
5 - 10 ha	23	19	25	21
10 - 15 ha	42	51	42	51
15 - 20 ha	29	27	31	29
≥ 20 ha	14	12	14	12
Totaal	124	125	139	140

Bron: L.E.I. en Landbouwtellingformulieren 1960 en 1965.

Tussen 1960 en 1965 is het totale aantal van alle bedrijven en van de land- en tuinbouwbedrijven van 1 ha en groter met één vermeerderd. Opvallend is de vermeerdering van het aantal landbouwbedrijven van 10 - 15 ha. Deze vermeerdering is vrijwel geheel gecompenseerd door een vermindering van het aantal bedrijven van 5 - 10 ha en in sterkere mate door een vermindering van het aantal bedrijven van 15 ha en groter. Het aantal C-bedrijven verminderde met één, het aantal speciale bedrijven met twee, terwijl het aantal D-bedrijven met drie toenam.

c. De bedrijfsgroottestructuur 1965

Na de beschouwing over de historische ontwikkeling dient thans de huidige situatie in het ruilverkavelingsgebied in ogenschouw te worden genomen. Tabel 11 geeft een overzicht van de bedrijfsgroottestructuur in 1965.

Tabel 11

DE BEDRIJFSGROOTTESTRUCTUUR (A-+B-bedrijven ≥ 1 ha) 1965

Gebied	Aantal land-en tuinbouwbedrijven in de grootteklassen					Totaalaantal land-en tuinbouwbedrijven
	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	15-20 ha	≥ 20 ha	
I	-	2	3	5	1	11
II	4	11	35	9	3	62
III	12	6	13	13	8	53
Totaal	16	19	51	27	12	125

Bron: L.E.I. en Landbouwtellingformulieren 1965.

Ruim een kwart van de A en B bedrijven is kleiner dan 10 ha. Zowel in absolute aantallen als naar verhouding worden de kleinere bedrijven het meest aangetroffen in gebied III, dus in het oostelijk deel van het ruilverkavelingsgebied.

De gemiddelde bedrijfsgrootte is, zoals uit tabel 12 blijkt in het gehele gebied voor de bedrijven van landbouwers 14,15 ha.

Tabel 12

GEMIDDELDE BEDRIJFSGROOTTE VAN DE BEDRIJVEN ≥ 1 ha 1965

Categorie	Gebied	Aantal bedrijven ≥ 1 ha	Oppervlakte cultuurgrond van de bedr. ≥ 1 ha in ha	Gemiddelde bedrijfs-grootte in ha	Aantal bedr. van 1-10 ha per 1000 ha cultuurgrond
A+B landbouwers	I	11	158	14,36	8
	II	58	754	13,00	16
	III	40	630	15,75	10
	totaal	109	1542	14,15	13
tuinders		16	51	3,19	.
C		8	30	3,75	.
D		5	14	2,80	.
spec.bedr.		2	24	12,00	.

Bron: L.E.I. en Landbouwtellingformulieren 1965.

De gemiddelde bedrijfsgrootte van de landbouwbedrijven loopt in de drie deelgebieden niet ver uiteen. Het hoogste is deze in het oostelijk deel van het ruilverkavelingsgebied (Gebied III).

Het aantal bedrijven van 1 - 10 ha per 1000 ha cultuurgrond is een samenvattend kengetal voor de bedrijfsgroottestructuur. Dit kengetal loopt voor de drie gebieden meer uiteen dan de gemiddelde bedrijfsgrootte en is het laagst in gebied I het gebied rondom het dorp Rijen; in gebied II bedraagt dit kengetal het dubbele van gebied I.

Tot de groep tuinders behoort 11% van de bedrijven met 1 ha of meer cultuurgrond. In gebied III komen 14 en in gebied II 2 van deze bedrijven voor. Tot de groepen C en D behoren 9% van de grondgebruikers met 1 ha of meer cultuurgrond; deze hebben bijna 3% van de cultuurgrond in gebruik. Van de groep speciale bedrijven hebben 2 bedrijven meer dan 1 ha cultuurgrond in gebruik. De oppervlakte cultuurgrond van deze 2 bedrijven, waarvan 1 inscharingsbedrijf, bedraagt 24 ha.

§ 3. Wijziging in het aantal geregistreerden 1960 - 1965 (bijlagen 18 t/m 22)

In aansluiting op de vorige paragraaf zal thans worden geschetst welke veranderingen zich tussen 1960 en 1965 hebben voorgedaan in de beroepenstructuur in het ruilverkavelingsgebied. Deze veranderingen omvatten niet alleen wijzigingen in het totale aantal geregistreerden maar ook verschuivingen tussen de beroepsgroepen, overdrachten, opheffingen en stichting van bedrijven.

Tabel 13

GEREGISTREERDEN 1960-1965

Categorie	Aantal geregistreerden	
	1960	1965
A+B (landbouwers)	108	109
A+B (tuinders)	16	17
C	25	23
D	5	12
Speciale bedrijven	6	7
Alle telplichtigen	160	168

Bron: L.E.I. en Landbouwtellingformulieren 1960-1965.

Het totaalaantal geregistreerden vermeerderde met 5%. De grootste vermeerdering vertoonde het aantal geregistreerden in groep D. In deze groep werd slechts één bedrijf opgeheven en werden 6 nieuwe bedrijven geregistreerd voor enig grondgebruik en/of het houden van enig vee door rustende landbouwers en tuinders. Het aantal land- en tuinbouwbedrijven is met 2 vermeerderd. Tot deze vermeerdering droeg bij het stichten van 2 landbouw- en 2 tuinbouwbedrijven door splitsing van een familiebedrijf en een bedrijf van ouders. In de periode 1960-1965 zijn slechts één tuinbouwbedrijf, door verandering van bedrijf en 4 C-en D-bedrijven verdwenen. In totaal kwam hierdoor 9,70 ha cultuurgrond vrij; deze cultuurgrond is bijna geheel (8 ha) bij bestaande landbouwbedrijven gevoegd.

Een vrijwel gelijke ontwikkeling van het totale aantal geregistreerden en van het totale aantal land- en tuinbouwbedrijven werd waargenomen in het aangrenzende ruilverkavelingsgebied "Beneden-Donge" 1). In het nabij gelegen ruilverkavelingsgebied "Bavel" 2) deed zich een tegengestelde ontwikkeling voor. Hier verminderde in de periode 1960-1965 het aantal telplichtigen met 5% en het aantal land- en tuinbouwbedrijven met 6%.

Wijziging in de bedrijfsleiding, d.w.z. overdracht van bedrijven, had plaats op 15 landbouw- en op 4 tuinbouwbedrijven, in totaal dus op 14% van de agrarische bedrijven of bijna 3% per jaar. De meeste overdrachten kwamen tot stand bij generatiewisseling. Door vreemden werden 3 van de in totaal 20 overgedragen bedrijven overgenomen.

Niet alleen door opheffing, stichting of overdracht van bedrijven wisselt er cultuurgrond van gebruiker, maar ook doordat op een aantal bedrijven veranderingen in de bedrijfsoppervlakte optreden. De hierover beschikbare gegevens bestaan slechts 1 jaar (mei 1964-mei 1965). In dit jaar was 7% van de cultuurgrond bij bedrijfsvergroting en 11% van de cultuurgrond bij bedrijfsverkleining betrokken. Van de bij vergroting betrokken cultuurgrond is 80% (12,5 ha) ten goede gekomen aan de landbouwers, met name aan hen die meer dan 10 ha cultuurgrond in gebruik hebben.

§ 4. Verkaveling (bijlage 23)

Een globale indruk van de verkavelingstoestand verschaffen de cijfers welke in 1964 door de Cultuurtechnische Dienst zijn verzameld. Uit deze cijfers blijkt dat de landbouwbedrijven gemiddeld 6,6 kavels 3) hebben welke gemiddeld 2,14 ha groot zijn. Over het algemeen neemt, naarmate de bedrijven groter worden zowel het aantal kavels per bedrijf als de oppervlakte der kavels toe. Een uitzondering hierop vormen de bedrijven van 20 ha en groter. Boven deze bedrijfsgrootte neemt het aantal kavels per bedrijf weer af. Het ongunstigste is de verkaveling in deelgebied II. In dit gebied is de gemiddelde bedrijfsgrootte het laagst en het gemiddeld aantal kavels per bedrijf het hoogst, factoren welke leiden tot een geringe gemiddelde kavelgrootte. In gebied III is de verkaveling beduidend gunstiger, terwijl gebied I tussen deze beide uitersten in ligt.

---

1) L.E.I. Verslagen No. 45 Sociaal economische schets van het ruilverkavelingsgebied "Beneden Donge".
2) L.E.I. Verslagen No. 148 Sociaal economische schets van het ruilverkavelingsgebied "Bavel".
3) Onder een kavel wordt verstaan een stuk land van één gebruiker, dat geheel door land van anderen, of door wegen of waterlopen is omringd.

§ 5. Eigendom en pacht (bijlagen 24 en 25)

Van het ruilverkavelingsgebied zijn geen gegevens over de eigendom - pachtverhouding bekend. Wel kan aan de hand van cijfers over de gemeente Gilze-Rijen een indruk van deze verhouding worden gegeven. De meest recente C.B.S.-gegevens dateren van de Landbouwtelling 1959. De oppervlakte cultuurgrond in gebruik bij eigenaars is tussen 1910 en 1930 toegenomen van 65% tot 79%. In 1948 was het eigendom/gebruik van cultuurgrond weer afgenomen tot vrijwel hetzelfde percentage als in 1910, terwijl in 1959 dit percentage gestegen was tot bijna dezelfde hoogte als in 1930.

Het percentage cultuurgrond in gebruik bij eigenaars was in 1959 (77%) iets hoger dan in de "Westelijke Kempen" (74%) en belangrijk hoger dan in de provincie Noordbrabant (59%). Van de oppervlakte gepachte grond is 24% gepacht van ouders; met bedrijfsgebouwen is 42% van deze oppervlakte gepacht.

Het percentage eigendomsbedrijven (50% en meer van de cultuurgrond in eigendom van de gebruikers) bedraagt in de gemeente Gilze-Rijen 78%. In de "Westelijke Kempen" bedraagt dit 76% en in de provincie Noordbrabant 67%.

§ 6. Bedrijfsgebouwen en nutsvoorzieningen (bijlagen 26 en 29)

Omtrent de bedrijfsgebouwen en nutsvoorzieningen zijn eveneens geen gegevens over het ruilverkavelingsgebied beschikbaar. Uit de gemeentelijke cijfers van de C.B.S. landbouwtelling 1961 (hoofdberoep landbouwer ≥ 1 ha) blijkt dat in Gilze-Rijen 31% van de boerderijen gebouwd is na 1940. Dit percentage is belangrijk hoger dan in de "Westelijke Kempen" (9%) en de provincie Noordbrabant (8%). Dit verschil is veroorzaakt door wederopbouw van veel in de oorlog verloren gegane boerderijen.

Van de voor 1940 gebouwde boerderijen is van driekwart de melkveestal gemoderniseerd, in die zin dat hier drinkbakjes, ventilatiedorpels, e.d. zijn aangebracht. In 1961 had 14% van de landbouwbedrijven in Gilze-Rijen een na 1940 gebouwde varkensstal voor 30 of meer mestvarkens en 5% kippenhokken voor 400 of meer leghennen. In de "Westelijke Kempen" en in de provincie Noordbrabant lagen deze percentages iets hoger.

Enekele gegevens over openbare nutsvoorzieningen zijn van de gemeente Gilze-Rijen bekend uit de C.B.S. landbouwtelling 1960. Nog niet alle bedrijven waren op het elektriciteitsnet aangesloten. Op 6% van de bedrijven had men geen elektriciteit tot zijn beschikking. Op het waterleidingnet was 81% en op het telefoonnet 37% van de landbouwbedrijven aangesloten. Vooral ten opzichte van de provincie Noordbrabant en in mindere mate ook ten opzichte van het landbouwgebied de "Westelijke Kempen" was de situatie betreffende waterleiding- en telefoonaansluitingen in Gilze-Rijen relatief gunstig.

HOOFDSTUK III

DE LANDBOUWBEDRIJVEN

§ 1. Grondgebruik en bedrijfstype (bijlagen 30 en 31)

Het produktiepatroon van de landbouwbedrijven op de zandgronden wordt reeds lang gekenmerkt door het z.g. gemengde bedrijf. Ook in het ruilverkavelingsgebied overweegt het gemengde bedrijf in sterke mate. Dat wil echter niet zeggen dat er binnen het produktiepatroon van deze gemengde bedrijven geen veranderingen optreden. Deze veranderingen kunnen zich voltrekken in het grondgebruik en al of niet daarmee samenhangend in de produktierichtingen. In de loop der jaren is vooral na 1939 in de gemeente Gilze-Rijen het grasland uitgebreid ten koste van het bouwland. Over de veranderingen in het grondgebruik tussen 1960 en 1965 in het ruilverkavelingsgebied geeft tabel 14 nadere informatie.

Tabel 14

HET GRONDGEBRUIK 1960-1965

		Percentage cultuurgrond in gebruik als					
		bouwland		grasland		tuinland	
		1960	1965	1960	1965	1960	1965
A+B landbouwers	Gebied I	36	33	64	67	0	0
	Gebied II	45	40	54	60	1	0
	Gebied III	48	43	51	57	1	0
	Totaal	45	41	54	59	1	0
Tuinders		3	14	-	7	97	79
Groep C		20	26	71	62	9	12
Groep D		16	20	63	64	21	16
Speciale bedrijven		40	47	57	51	3	2
Alle geregistreerden		43	39	53	58	4	3

Bron: L.E.I. en Landbouwtellingen 1960 en 1965.

De bouwland-grasland verhouding is in het ruilverkavelingsgebied in deze periode veranderd ten gunste van het grasland.

De oppervlakte tuinland op landbouwbedrijven was in 1965 van nog geringere betekenis dan in 1960. Bij de tuinders is deze oppervlakte in ha uitgebreid. Relatief daalde deze oppervlakte door de uitbreiding van het aantal tuinbouwbedrijven.

Het naast elkaar voorkomen van bouwland, grasland en tuinland kan het gevolg hebben dat er uiteenlopende bedrijfstypen voorkomen, waarin de veehouderij, de akkerbouw en de tuinbouw een grotere of kleinere of helemaal geen rol spelen. Van de gegevens van de meitelling 1962 zijn in opdracht van het ministerie van landbouw en visserij door het C.B.S. per bedrijf berekeningen gemaakt over het procentueel aandeel van de veehouderij, de akkerbouw en de tuinbouw in de totale arbeidsbehoefte. Van deze gegevens is voor de gemeente Gilze-Rijen gebruik gemaakt om de bedrijven in te delen naar het procentueel aandeel van veeteelt, akkerbouw en tuinbouw.

Tabel 15

TYPOLOGIE VAN BEDRIJVEN MET EEN ARBEIDSBEHOEFTE VAN ≥ ½ ARBEIDS-JAAREENHEID IN DE GEMEENDE GILZE-RIJEN

Aantal bedrijven met een percentage van de totale arbeidsbehoefte voor							Totaal-aantal bedrijven
Veehouderij	Akkerbouw	Tuinbouw					
		0-10	10-20	20-30	30-50	≥ 50	
0-40	0-20	-	-	-	-	60	60
	20-40	-	-	-	8	2	10
	≥ 40	2	-	1	-	-	3
40-60	0-20	-	-	2	14	1	17
	20-40	15	11	14	1	-	41
	≥ 40	26	-	-	-	-	26
60-80	0-20	2	3	7	1	-	13
	≥ 20	184	12	-	-	-	196
≥ 80	0-20	41	-	-	-	-	41
Totaalaantal bedrijven		270	26	24	24	63	407

Bron: C.B.S. 1962

Uitgesproken akkerbouwbedrijven komen in de gemeente Gilze-Rijen vrijwel niet voor evenmin als uitgesproken veehouderijbedrijven. Het aantal bedrijven waarvan de veehouderij 80% of meer van de totale arbeidsbehoefte vraagt bedraagt 10% van het totaalaantal bedrijven. Een niet te verwaarlozen deel van de bedrijven kan als tuinbouwbedrijf worden getypeerd; zo neemt de tuinbouw op 15% van het aantal bedrijven 50% of meer van de totale arbeidsbehoefte voor haar rekening, terwijl voorts nog op 6% van het aantal bedrijven het aandeel van de tuinbouw in de totale arbeidsbehoefte 30-50% bedraagt. Een belangrijk deel (45%) van de bedrijven vraagt 60-80% van de totale behoefte voor de veehouderij en 20% en meer voor de akkerbouw. Duidelijk komt dus naar voren welke belangrijke plaats de veehouderij in de gemeente Gilze-Rijen inneemt bij die bedrijven, welke bij de beroepsindeling zoals die door het L.E.I. wordt gehanteerd, bij de groep landbouwers worden ingedeeld.

Een nader inzicht in het produktiepatroon van de gemengde landbouwbedrijven wordt dan ook verkregen wanneer de veehouderij op de bedrijven in het ruilverkavelingsgebied nader wordt geanalyseerd. Bij deze analyse gaat het om de samenhang welke er bestaat tussen de diverse produktierichtingen binnen de veehouderij 1). Hierbij dient te worden opgemerkt dat op het gemengde bedrijf het bouwland in het algemeen ten dienste staat van de veehouderij, zodat een nadere typering van de bedrijven aan de hand van een indeling naar het voorkomen van diverse diersoorten het inzicht in het produktiepatroon kan verdiepen. In het algemeen worden op de gemengde bedrijven vier diersoorten aangetroffen nl. rundvee, mestvarkens, fokvarkens en pluimvee. Melkvee wordt, als een aan de grond gebonden produktierichting, op vrijwel alle bedrijven aangetroffen. De andere produktierichtingen zijn vrijwel niet aan de grond gebonden.

Om als produktierichting te worden aangemerkt is het noodzakelijk dat het aantal dieren per veesoort enige betekenis heeft. In deze schets zijn in navolging van eerdere publikaties 2) de volgende minimum aantallen gekozen: mestvarkens 6 fokzeugen 3 en leghennen 100. Aan de hand van deze minima zijn de bedrijven ingedeeld naar het aantal produktierichtingen binnen de veehouderij.

De totale produktieomvang van de veehouderij kan zowel door een groter aantal produktierichtingen binnen de veehouderij met een kleinere omvang als door een gering aantal van deze produktierichtingen met een grotere omvang per produktierichting worden bereikt.
In tabel 16 wordt geschetst in hoeverre een groter of kleiner aantal produktierichtingen binnen de veehouderij hebben geleid tot grotere of kleinere aantallen van de diverse veesoorten.

Tabel 16

PRODUKTIERICHTINGEN BINNEN DE VEEHOUDERIJ EN AANTALLEN DIEREN PER BEDRIJF

Aant.prod. richtingen binnen de veehouderij	Aantal bedrijven						Aantallen per bedrijf 1)				
	tot.	met									
		melkkoeien	≥ 6 mestvarkens	≥ 3 fokzeugen	≥ 100 leghennen	slachtkuikens	melkkoeien	mestvarkens	fokzeugen	leghennen	slachtkuikens
1	36	31	-	-	-	-	14,6	-	-	-	-
2	56	55	20	32	5	2	13,7	27,3	10,6	259	8500
≥ 3	17	17	15	11	9	-	12,8	19,2	6,5	147	-
Totaal	109	103	35	43	14	2	13,8	23,8	9,5	187	8500

1) Met resp. melkkoeien ≥ 6 mestvarkens ≥ 3 fokzeugen ≥ 100 leghennen en met slachtkuikens.

Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.

1) L.E.I.-Studie No. 23"Produktieomvang en specialisatie op de Brabantse gemengde bedrijven".
2) L.E.I.-Studie No. 23 "Produktieomvang en specialisatie op de Brabantse gemengde bedrijven"
L.E.I.-Verslagen No.160 Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied "De Bevermeer".

Bij de beschouwing van deze tabel valt in de eerste plaats op, dat er slechts weinig bedrijven zijn met 3 of meer produktierichtingen binnen de veehouderij (15%). Wel zijn er veel bedrijven met 2 produktierichtingen binnen de veehouderij: nl. melkvee en één niet aan de grondgebonden veesoort (51%). In het algemeen blijkt er voorts enig verband aanwezig tussen het aantal produktierichtingen en het gemiddelde aantal dieren per veesoort. De bedrijven met 2 produktierichtingen binnen de veehouderij hebben gemiddeld een groter aantal dieren per veesoort dan de bedrijven met 3 of meer produktierichtingen. Het verband is het minst duidelijk bij de melkkoeien. Het gemiddeld aantal melkkoeien per bedrijf is bij de bedrijven met 1 produktierichting binnen de veehouderij slechts weinig hoger dan op de bedrijven met meer produktierichtingen. Dit zal ook verband houden met het feit dat de gemiddelde oppervlakte van de bedrijven met weinig produktierichtingen binnen de veehouderij slechts weinig groter is dan op de bedrijven met meer produktierichtingen. Op de bedrijven met 2 produktierichtingen binnen de veehouderij is echter zowel het gemiddeld aantal mestvarkens als het gemiddeld aantal fokzeugen belangrijk hoger dan op de bedrijven met 3 van deze produktierichtingen. In een volgende paragraaf zal voorts nog blijken dat bedrijven met zeer grote aantallen mestvarkens, fokzeugen of leghennen slechts sporadisch voorkomen.

Samenvattend kan worden gezegd dat het aantal produktierichtingen binnen de veehouderij per bedrijf in het algemeen niet groot is en dat de bedrijven met weinig produktierichtingen binnen de veehouderij meestal meer dieren per veesoort aanhouden dan de bedrijven met veel produktierichtingen.

§ 2. Bouwland- en graslandgebruik (bijlagen 32 en 33)

In de akkerbouwsector nemen de granen de belangrijkste plaats in (75%), daarnaast zijn de hakvruchten van betekenis(25%) gerst en suikerbieten zijn de belangste gewassen.

Het grasland bestaat voor 96% uit blijvend grasland en voor slechts 4% uit kunstweide.

§ 3. Tuinbouw (bijlage 34)

De tuinbouw is in het ruilverkavelingsgebied in de periode 1960-1965 in oppervlakte afgenomen van 66 ha tot 52 ha. Glastuinbouw is van weinig betekenis, in totaal wordt 2,5 ha onder glas geteeld. De belangrijkste vollegrondsgewassen zijn de groenten in de open grond. Van deze oppervlakte is bijna een kwart met aardbeien beteeld. Op de landbouwbedrijven is de tuinbouw van vrijwel geen betekenis; 73% van de totale oppervlakte tuinland in het ruilverkavelingsgebied is in gebruik bij de tuinbouwbedrijven.

§ 4. Rundveehouderij (bijlagen 35 t/m 37)

In de rundveehouderij ligt de nadruk op het melkvee, hoewel de vetweiderij , die op 28% van de landbouwbedrijven voorkomt, niet zonder betekenis is. Op 8% van de bedrijven worden kalveren gemest. Het aantal mestkalveren per bedrijf was 13,4.

Tabel 17 geeft een overzicht van de belangrijkste gegevens van de melkveehouderij op de landbouwbedrijven.

Tabel 17

DE MELKVEEHOUDERIJ 1960-1965

	Aantal bedrijven met melkkoeien		Gemiddeld aantal melkkoeien per bedrijf met melkkoeien		per 100 ha cultuurgrond		per 100 ha grasland	
	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965
Landbouwers A+B 1 - 5 ha	-	1	-	1,0	-	31	-	65
5 - 7 ha	2	3	5,5	6,3	59	80	100	141
7 -10 ha	20	15	9,6	10,8	108	121	186	180
10 -15 ha	42	47	12,0	13,8	94	100	176	164
15 -20 ha	29	25	13,4	13,6	80	76	145	137
20 -25 ha	8	8	16,1	19,9	73	91	125	149
≥ 25 ha	6	4	19,3	23,8	67	83	163	163
Totaal	107	103	12,5	13,8	86	92	159	156
Gebied I	10	10	13,8	13,5	93	86	146	128
Gebied II	58	54	11,7	12,8	88	92	162	154
Gebied III	39	39	13,4	15,3	81	95	159	166

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960 en 1965.

Het gemiddeld aantal melkkoeien per bedrijf is van 12,5 in 1960 gestegen tot 13,8 in 1965. Deze stijging is gepaard gegaan met een uitbreiding van de oppervlakte grasland ten koste van het bouwland. Het aantal melkkoeien per 100 ha cultuurgrond is daardoor toegenomen, maar over alle landbouwbedrijven gerekend is het aantal melkkoeien per 100 ha grasland iets afgenomen. Mogelijkheden om de melkveestapel sterker uit te breiden kunnen door meerdere factoren, waarvan het ontbreken van voldoende stalruimte wellicht de belangrijkste is, belet zijn.

De verschillen in de gemiddelde melkveestapel op de landbouwbedrijven tussen het ruilverkavelingsgebied "Rijens Broek", het aangrenzende ruilverkavelingsgebied "Beneden-Donge" en het nabij gelegen ruilverkavelingsgebied "Bavel" zijn niet opvallend. Zo bedroeg in Beneden-Donge het gemiddelde aantal melkkoeien per bedrijf in 1963 12,9 en in Bavel in 1965 13,3. Wel is in Bavel in de periode 1960-1965 het gemiddeld aantal melkkoeien per bedrijf sterker gestegen dan in "Rijens Broek" nl. van 10,5 in 1960 tot 13,3 in 1965. Ook is in dit gebied het aantal melkkoeien per 100 ha grasland iets toegenomen.

Tabel 18

MELKVEESTAPEL 1960-1965

	Aantal landbouwbedrijven met melkkoeien							
	totaal		met melkkoeien per bedrijf in					
	1960	1965	1960			1965		
			1 - 9	10-14	≥ 15	1 - 9	10-14	≥15
1 - 10 ha	22	19	11	11	-	9	9	1
10 - 15 ha	42	47	5	31	6	3	30	14
≥ 15 ha	43	37	3	20	20	4	8	25
Alle landbouwers	107	103	19	62	26	16	47	40

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960-1965.

Het percentage bedrijven met 15 en meer melkkoeien is van 25% in 1960 gestegen tot 37% in 1965. Het percentage bedrijven waarop melkvee wordt gehouden bedroeg in 1960 99% en in 1965 95%.

§ 5. Varkens en kippen (bijlagen 38 t/m 40)

De betekenis van de varkenshouderij en de pluimveehouderij kan worden afgemeten aan het percentage bedrijven met mestvarkens, fokzeugen en leghennen en de gemiddelde aantallen van deze veesoorten per bedrijf.

Van alle geregistreerden hield in 1965 33% mestvarkens en 35% fokzeugen; bij de landbouwers waren deze percentages resp. 43% en 51%.

Het gemiddeld aantal mestvarkens per bedrijf met mestvarkens is bij de landbouwbedrijven hoger dan bij de overige geregistreerden; het gemiddeld aantal fokzeugen per bedrijf met fokzeugen is echter bij de landbouwers iets lager dan bij de overige geregistreerden. Bedrijven met grotere aantallen mestvarkens of fokzeugen worden vrijwel niet aangetroffen; bij de landbouwers heeft de helft van de bedrijven met fokzeugen slechts 1-4 fokzeugen en ruim tweedorde van de bedrijven met mestvarkens heeft minder dan 30 mestvarkens.

De betekenis van de varkenshouderij is in Rijens Broek geringer dan in de ruilverkavelingsgebieden "Beneden-Donge" en "Bavel". Het percentage landbouwbedrijven met mestvarkens is in "Rijens Broek" geringer dan in de beide andere ruilverkavelingsgebieden. Bovendien bedraagt het gemiddelde aantal mestvarkens per bedrijf met mestvarkens slechts de helft van dit gemiddeld aantal in Bavel in 1965 en blijft ook belangrijk beneden dit gemiddelde in 1963 in "Beneden-Donge". Het percentage bedrijven met fokzeugen is in "Rijens Broek"(51%) belangrijk hoger dan in "Beneden-Donge"(29%) en "Bavel" (38%), het gemiddeld aantal fokzeugen per bedrijf met fokzeugen ligt in "Rijens Broek" echter belangrijk lager dan in "Bavel".

Van alle geregistreerden hield in 1965 57% leghennen; slechts 13% hield 100 of meer leghennen. Een tweetal speciale bedrijven had samen 4500 leghennen.

§ 6. Arbeidsbezetting (bijlagen 41 t/m 44)

Over de arbeidsbezetting zijn slechts summiere gegevens beschikbaar. De desbetreffende gegevens zijn ontleend aan de meitellingen 1960-1965. Zij geven aan hoeveel mannen en vrouwen op de teldatat twee uur of langer op de bedrijven werkten.

De arbeidsbezetting per 100 landbouwbedrijven is voor de mannen gedaald met 9%. Deze daling werd grotendeels veroorzaakt door een daling van het aantal meewerkende mannelijke gezinsleden(zoons); daarnaast door het vrijwel geheel verdwijnen van het reeds in 1960 geringe aantal vreemde mannelijke arbeidskrachten.

Door de vermindering van het aantal mannelijke arbeidskrachten is de oppervlakte cultuurgrond per man, zoals uit tabel 19 blijkt, in ongeveer evenredige mate gestegen.

Tabel 19

DE GEMIDDELDE OPPERVLAKTE CULTUURGROND PER VASTE MANNELIJKE ARBEIDSKRACHT 1960 - 1965

			Ha cultuurgrond per vaste mannelijke arbeidskracht	
			1960	1965
A+B	landbouwers	1 - 5 ha	-	3,20
		5 - 7 ha	6,23	5,92
		7 - 10 ha	6,81	7,43
		10 - 15 ha	9,72	10,97
		15 - 20 ha	10,98	11,41
		20 - 25 ha	12,66	11,68
		≥ 25 ha	14,49	19,05
		Totaal	10,16	10,86
		Gebied I	9,93	11,27
		Gebied II	9,20	9,79
		Gebied III	11,71	11,89
Tuinders		Totaal	1,76	2,08

Bron: L.E.I.- en Landbouwtellingformulieren 1960-1965.

Per man wordt op de landbouwbedrijven thans 11 ha bewerkt, 0,70 ha meer dan in 1960. In de grootteklasse van 10-15 ha, welke in 1965 bijna de helft van de landbouwbedrijven omvat is tussen 1960 en 1965 de oppervlakte cultuurgrond per man met 1,25 ha gestegen.

Over de mechanisatiegraad, welke nauw verband houdt met de arbeidsbezetting, zijn alleen gemeentelijke cijfers van het C.B.S. over 1964 betreffende het aantal trekkers en melkmachines beschikbaar. In de gemeente Gilze-Rijen was in dat jaar het aantal trekkers per 100 landbouwbedrijven iets hoger dan in de "Westelijke Kempen", doch lager dan in de provincie Noordbrabant. Het aantal melkmachines per 100 landbouwbedrijven was in Gilze-Rijen hoger dan in de "Westelijke Kempen" en aanzienlijk hoger dan in de provincie Noordbrabant.

Als trekkracht zijn in het ruilverkavelingsgebied waarschijnlijk meer werkpaarden in gebruik dan trekkers; in 1965 werden op tweederde van alle landbouwbedrijven werkpaarden aangetroffen.

§ 7. Bedrijfsuitkomsten (bijlage 45)

Over de bedrijfsuitkomsten zijn alleen cijfers beschikbaar van de bij het L.E.I. in administratie zijnde bedrijven in het consulentschap "Tilburg". Ter vergelijking zijn enkele kengetallen beschikbaar over de landbouwbedrijven in het ruilverkavelingsgebied. De verschillen tussen de bedrijven uit het consulentschap en de bedrijven uit het ruilverkavelingsgebied zijn echter van dien aard dat het waarschijnlijk is

Tabel 18

MELKVEESTAPEL 1960-1965

	Aantal landbouwbedrijven met melkkoeien							
	totaal		met melkkoeien per bedrijf in					
	1960	1965	1960			1965		
			1 - 9	10-14	≥ 15	1 - 9	10-14	≥15
1 - 10 ha	22	19	11	11	-	9	9	1
10 - 15 ha	42	47	5	31	6	3	30	14
≥ 15 ha	43	37	3	20	20	4	8	25
Alle landbouwers	107	103	19	62	26	16	47	40

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960-1965.

Het percentage bedrijven met 15 en meer melkkoeien is van 25% in 1960 gestegen tot 37% in 1965. Het percentage bedrijven waarop melkvee wordt gehouden bedroeg in 1960 99% en in 1965 95%.

§ 5. Varkens en kippen (bijlagen 38 t/m 40)

De betekenis van de varkenshouderij en de pluimveehouderij kan worden afgemeten aan het percentage bedrijven met mestvarkens, fokzeugen en leghennen en de gemiddelde aantallen van deze veesoorten per bedrijf.

Van alle geregistreerden hield in 1965 33% mestvarkens en 35% fokzeugen; bij de landbouwers waren deze percentages resp. 43% en 51%.

Het gemiddeld aantal mestvarkens per bedrijf met mestvarkens is bij de landbouwbedrijven hoger dan bij de overige geregistreerden; het gemiddeld aantal fokzeugen per bedrijf met fokzeugen is echter bij de landbouwers iets lager dan bij de overige geregistreerden. Bedrijven met grotere aantallen mestvarkens of fokzeugen worden vrijwel niet aangetroffen; bij de landbouwers heeft de helft van de bedrijven met fokzeugen slechts 1-4 fokzeugen en ruim tweederde van de bedrijven met mestvarkens heeft minder dan 30 mestvarkens.

De betekenis van de varkenshouderij is in Rijens Broek geringer dan in de ruilverkavelingsgebieden "Beneden-Donge" en "Bavel". Het percentage landbouwbedrijven met mestvarkens is in "Rijens Broek" geringer dan in de beide andere ruilverkavelingsgebieden. Bovendien bedraagt het gemiddelde aantal mestvarkens per bedrijf met mestvarkens slechts de helft van dit gemiddeld aantal in Bavel in 1965 en blijft ook belangrijk beneden dit gemiddelde in 1963 in "Beneden-Donge". Het percentage bedrijven met fokzeugen is in "Rijens Broek"(51%) belangrijk hoger dan in "Beneden-Donge"(29%) en "Bavel" (38%), het gemiddeld aantal fokzeugen per bedrijf met fokzeugen ligt in "Rijens Broek" echter belangrijk lager dan in "Bavel".

Van alle geregistreerden hield in 1965 57% leghennen; slechts 13% hield 100 of meer leghennen. Een tweetal speciale bedrijven had samen 4500 leghennen.

§ 6. Arbeidsbezetting (bijlagen 41 t/m 44)

Over de arbeidsbezetting zijn slechts summiere gegevens beschikbaar. De desbetreffende gegevens zijn ontleend aan de meitellingen 1960-1965. Zij geven aan hoeveel mannen en vrouwen op de teldatat twee uur of langer op de bedrijven werkten.

De arbeidsbezetting per 100 landbouwbedrijven is voor de mannen gedaald met 9%. Deze daling werd grotendeels veroorzaakt door een daling van het aantal meewerkende mannelijke gezinsleden(zoons); daarnaast door het vrijwel geheel verdwijnen van het reeds in 1960 geringe aantal vreemde mannelijke arbeidskrachten.

Door de vermindering van het aantal mannelijke arbeidskrachten is de oppervlakte cultuurgrond per man, zoals uit tabel 19 blijkt, in ongeveer evenredige mate gestegen.

Tabel 19

DE GEMIDDELDE OPPERVLAKTE CULTUURGROND PER VASTE MANNELIJKE ARBEIDSKRACHT 1960 - 1965

		Ha cultuurgrond per vaste mannelijke arbeidskracht	
		1960	1965
A+B landbouwers	1 - 5 ha	-	3,20
	5 - 7 ha	6,23	5,92
	7 - 10 ha	6,81	7,43
	10 - 15 ha	9,72	10,97
	15 - 20 ha	10,98	11,41
	20 - 25 ha	12,66	11,68
	≥ 25 ha	14,49	19,05
	Totaal	10,16	10,86
	Gebied I	9,93	11,27
	Gebied II	9,20	9,79
	Gebied III	11,71	11,89
Tuinders	Totaal	1,76	2,08

Bron: L.E.I.- en Landbouwtellingformulieren 1960-1965.

Per man wordt op de landbouwbedrijven thans 11 ha bewerkt, 0,70 ha meer dan in 1960. In de grootteklasse van 10-15 ha, welke in 1965 bijna de helft van de landbouwbedrijven omvat is tussen 1960 en 1965 de oppervlakte cultuurgrond per man met 1,25 ha gestegen.

Over de mechanisatiegraad, welke nauw verband houdt met de arbeidsbezetting, zijn alleen gemeentelijke cijfers van het C.B.S. over 1964 betreffende het aantal trekkers en melkmachines beschikbaar. In de gemeente Gilze-Rijen was in dat jaar het aantal trekkers per 100 landbouwbedrijven iets hoger dan in de "Westelijke Kempen", doch lager dan in de provincie Noordbrabant. Het aantal melkmachines per 100 landbouwbedrijven was in Gilze-Rijen hoger dan in de "Westelijke Kempen" en aanzienlijk hoger dan in de provincie Noordbrabant.

Als trekkracht zijn in het ruilverkavelingsgebied waarschijnlijk meer werkpaarden in gebruik dan trekkers; in 1965 werden op tweederde van alle landbouwbedrijven werkpaarden aangetroffen.

§ 7. Bedrijfsuitkomsten (bijlage 45)

Over de bedrijfsuitkomsten zijn alleen cijfers beschikbaar van de bij het L.E.I. in administratie zijnde bedrijven in het consulentschap "Tilburg". Ter vergelijking zijn enkele kengetallen beschikbaar over de landbouwbedrijven in het ruilverkavelingsgebied. De verschillen tussen de bedrijven uit het consulentschap en de bedrijven uit het ruilverkavelingsgebied zijn echter van dien aard dat het waarschijnlijk is

dat de gemiddelde bedrijfsuitkomsten niet geheel met elkaar zullen overeenstemmen. Zo zijn in het algemeen de aantallen mestvarkens, fokzeugen en leghennen per bedrijf in het ruilverkavelingsgebied aanmerkelijk lager dan in het consulentschap. Hierdoor is het mogelijk dat het gemiddeld arbeidsinkomen van de ondernemer in het ruilverkavelingsgebied iets beneden het inkomen van de L.E.I. bedrijven zal liggen. Dit inkomen gezien als gemiddelde van de boekjaren 1962/1963, 1963/1964 en 1964/1965 varieerde, afhankelijk van de bedrijfsgrootte van f.8850,- tot f.12.800,-.

HOOFDSTUK IV

ENKELE AGRARISCH-SOCIALE ASPECTEN

De onder de titel van dit hoofdstuk vallende aspecten omvatten veel meer dan in het kader van deze sociaal-economische schets kan worden gegeven. Er zijn voor het ruilverkavelingsgebied slechts enkele cijfers beschikbaar over de leeftijdsopbouw en de bedrijfsopvolgingssituatie. Daarnaast zullen nog enkele gemeentelijke cijfers over het landbouwonderwijs worden gegeven.

§ 1. Leeftijdsopbouw van de bedrijfshoofden (bijlage 46)

De gemiddelde leeftijd van de landbouwers in het ruilverkavelingsgebied bedraagt 47 jaar; 3% van hen is 65 jaar of ouder en 11% 35 jaar of jonger. In vergelijking met andere gebieden is het aantal jonge bedrijfshoofden vrij groot. In de grootteklassen loopt de gemiddelde leeftijd niet veel uit elkaar; alleen in de grootteklasse van 20-25 ha zijn 5 van de 8 bedrijfshoofden 55 jaar en ouder. De leeftijdsopbouw in de deelgebieden vertoond geen belangrijke afwijkingen van het algemene beeld.

De bedrijven van tuinders worden vooral geleid door jongere bedrijfshoofden. Voor opvolging komen in de naaste toekomst niet veel van deze bedrijven vrij.

De gemiddelde leeftijd van alle geregistreerden verschilt vrijwel niet met die van de landbouwers. Onder de D-geregistreerden komen vanzelfsprekend veel ouderen voor, waardoor hun gemiddelde leeftijd vrij hoog is.

§ 2. Bedrijfsopvolging (bijlage 47)

Met het oog op de toekomstige ontwikkeling van de bedrijfsgroottestructuur is het van belang een indruk te hebben van de verhouding tussen het aantal bedrijfsopvolgers en het aantal voor hen vrijkomende bedrijven. Daartoe is van alle landbouwers en tuinders van 50 jaar en ouder, aan de hand van inlichtingen van streekkenners, nagegaan wat er te zijner tijd vermoedelijk met het bedrijf zal gebeuren. Voor deze categorie van bedrijfshoofden is immers te verwachten dat de eerstkomende 15 jaar bedrijfsopvolging of -beëindiging aan de orde zal komen. Tevens kan alleen van deze leeftijdscategorie een enigszins betrouwbare aanwijzing van streekkenners worden verwacht. In hoeverre de bedrijfsopvolging al of niet verzekerd moet worden geacht, is in tabel 20 weergegeven.

Tabel 20

OPVOLGINGSSITUATIE

		Aantal bedrijven	Aantal bedrijfshoofden van 50 jaar en ouder			
			totaal	waarvan opvolging		
				verzekerd is	niet verzekerd is	twijfelachtig is
A+B landbouwers	1 - 10 ha	20	9	1	5	3
	10 - 15 ha	50	19	7	3	9
	≥ - 15 ha	39	21	14	4	3
	totaal	109	49	22	12	15
Tuinders	totaal	17	3	-	1	2

Bron: L.E.I.

Van de bedrijfshoofden van 50 jaar en ouder heeft ongeveer 25% geen opvolger. Wanneer alleen op de bedrijven van deze bedrijfshoofden in de komende 10 - 15 jaar generatiewisseling plaats zou hebben dan betekent dit dat door afwezigheid van een opvolger 11% van alle bedrijven zou vrijkomen. In paragraaf 2 van hoofdstuk II bleek, dat het aantal land- en tuinbouwbedrijven van 1 ha en groter in de periode 1960-1965 met één is toegenomen. Gezien de huidige opvolgingssituatie is te verwachten dat in plaats van een gelijk-blijven een daling van het aantal bedrijven in de naaste toekomst zal optreden. Vermindering van het aantal bedrijven is vooral te verwachten in de grootteklasse van 1 - 10 ha, bij de meeste bedrijven in deze groep is de opvolging niet verzekerd.

Ook overgangen van de groep landbouwers naar andere beroepsgroepen kan in de toekomst het aantal landbouwbedrijven doen verminderen. In de periode 1960-1965 zijn deze overgangen echter vrijwel niet voorgekomen.

De hierboven gegeven benaderingswijze geeft een globaal inzicht in de opvolgingssituatie, dat kan worden verdiept met behulp van de cijfers uit tabel 21. In deze tabel zijn alle potentiële opvolgers betrokken op het totale aantal bedrijven. Als potentiële opvolgers zijn beschouwd de meewerkende mannelijke gezinsleden, waarvan verondersteld wordt dat zij vrijwel allen gelijke kansen maken voor bedrijfsopvolging.

Tabel 21

AANTAL POTENTIELE OPVOLGERS PER 100 BEDRIJVEN

Landbouwers	1 - 10 ha	10	in Gebied I	9
	10 - 15 ha	20	Gebied II	26
	≥ 15 ha	46	Gebied III	35
Alle landbouwers		28	Alle tuinders	29

Bron: L.E.I. en Landbouwtellingformulieren 1965.

Voor een volledige interpretatie van deze cijfers wordt verwezen naar L.E.I. verslag No. 18 "De Haagsche Beemden", waaruit blijkt dat bij een aantal van 30-40 potentiële opvolgers op een aantal van 100 bedrijven er een evenwichtstoestand bestaat. Ook in dit licht gezien kan worden verwacht dat het aantal bedrijven als gevolg van generatiewisseling af zal nemen. Vooral voor de bedrijven van 1 - 10 ha, maar ook voor de bedrijven van 10-15 ha zal de afneming belangrijk zijn. In hoeverre dit in de naaste toekomst voor de bedrijven van 10-15 ha gerealiseerd zal worden hangt mede af van de bedrijfsvergroting van de bedrijven beneden 10 ha en bovendien van het antwoord op de vraag wat het "teveel" aan opvolgers op de bedrijven groter dan 15 ha zal gaan doen.

De kans dat het aantal bedrijven af zal nemen is het grootst in gebied I; het gebied rondom het dorp Rijen.

De gegevens over de opvolging bij de tuindersbedrijven doen vermoeden dat er onder de jongeren meer animo bestaat voor een tuinbouwbedrijf dan voor een landbouwbedrijf. Gelet op de lage gemiddelde leeftijd van de groep tuinders (39 jaar) is het aantal potentiële opvolgers hoog te noemen.

§ 3. Raming van het potentiële aantal O.-en S.-kandidaten (bijlage 48)

De mogelijkheden welke het O.-en S.- fonds biedt tot bedrijfsbeeindiging kunnen in de toekomst van invloed zijn op het aantal bedrijven in het ruilverkavelingsgebied.

Door het L.E.I. is (met behulp van de gegevens uit het landbouwtellingformulier) een raming opgesteld van het aantal grondgebruikers welke als potentiële gegadigden voor bedrijfsbeëindiging via het O.-en S.- fonds kunnen worden beschouwd. Gegadigden in die zin dat zij voldeden aan de 5 basisvoorwaarden, waarbij het inkomenscriterium vertaald is in een oppervlaktecriterium.

Volgens deze raming komen slechts 6 geregistreerden met 45 ha grondgebruik voor de O.- en S.-regeling in aanmerking. Tot mei 1966 hadden zich 2 gegadigden voor het O.- en S.-fonds gemeld. Beide aanvragen werden echter afgewezen.

§ 4. Het landbouwonderwijs (bijlage 49)

Deze paragraaf geeft enige gegevens ten aanzien van het door bedrijfshoofden en meewerkende zoons gevolgde landbouwonderwijs. Cijfers over het ruilverkavelingsgebied zijn niet aanwezig; wel zijn er gemeentelijke cijfers uit de landbouwtelling 1962. Deze cijfers geven slechts een summier inzicht in de situatie in het ruilverkavelingsgebied, temeer daar deze cijfers betrekking hebben op alle geregistreerde bedrijfshoofden en niet op de boeren en tuinders afzonderlijk. Een belangrijk deel van deze geregistreerde bedrijfshoofden behoort tot de beroepsgroepen C en D.

Een vergelijking van de gemeentelijke cijfers over de bedrijfshoofden met die van het landbouwgebied de "Westelijke Kempen" de

provincie Noordbrabant en van totaal Nederland laat zien dat de percentages bedrijfshoofden zonder landbouwonderwijs in de gemeente Gilze-Rijen een gunstiger beeld vertonen. Dit percentage bedroeg in Gilze-Rijen nl. 27% tegen 33% in de Westelijke Kempen 36% in Noordbrabant en 46% in totaal Nederland. Het meeste landbouwonderwijs is door bedrijfshoofden genoten in de vorm van curcussen.

Van de meewerkende zoons, waarvan waarschijnlijk het overgrote deel werkzaam was op de landbouwbedrijven zijn de cijfers in de gemeente Gilze-Rijen ook belangrijk gunstiger dan de gemiddelden van het landbouwgebied de provincie en het landsgemiddelde. Vooral het hoge percentage zoons met dagonderwijs is opmerkelijk. In de toekomst zal in het ruilverkavelingsgebied door generatiewisseling de onderwijssituatie van de bedrijfshoofden een gunstiger beeld vertonen dan in 1962 reeds het geval was.

SAMENVATTING

1. Het ruilverkavelingsgebied "Rijens Broek" vertoont bodemkundig geen grote verschillen. Het grootste deel bestaat uit lager gelegen zandgronden; een kleiner deel, gelegen rond het dorp Rijen, bestaat uit hoger gelegen oude zandbouwlandgronden.

2. In het ruilverkavelingsgebied is tussen 1947 en 1960 de bevolkingsgroei sterker geweest dan in het deel van de gemeente Gilze-Rijen dat niet in het ruilverkavelingsgebied is gelegen. De gemeente Gilze-Rijen vertoonde in de periode 1947-1955 een belangrijk snellere bevolkingsgroei dan de provincie Noordbrabant, tussen 1955 en 1965 is deze groei in Gilze-Rijen iets achtergebleven bij die van de provincie.

3. In de beroepenstructuur van de beroepsbevolking kwam verandering door vermindering van het percentage agrariërs (vooral in het deel van de gemeente Gilze-Rijen, gelegen in het ruilverkavelingsgebied) en een sterke stijging van het percentage werkzaam in overige bedrijfstakken (militaire objecten). De vermindering van het aantal agrarische beroepspersonen is vooral te vinden in een sterke daling van het aantal meewerkende zoons en het vrijwel verdwijnen van de groep landarbeiders.

4. Uit de beide voorgaande punten volgt, dat door de bevolkingsaanwas enerzijds en door de afvloeiing uit de landbouw anderzijds, de niet-agrarische beroepsbevolking belangrijk is toegenomen. Ondanks deze toeneming van de niet-agrarische beroepsbevolking is de niet-agrarische werkgelegenheid nog sterker gestegen. Mede daardoor overtrof de inkomende pendel in 1960 in sterke mate de uitgaande pendel. Niettemin is het percentage uitgaande pendelaars in de periode 1947-1960 meer dan verdubbeld.

5. Van alle geregistreerden in het ruilverkavelingsgebied heeft 79% een agrarisch hoofdberoep

6. Het aantal geregistreerden vermeerderde in de periode 1960-1965 met 5%. Vooral het aantal D-geregistreerden nam door stichting van nieuwe bedrijfjes toe. De gemiddelde bedrijfsgrootte van alle grondgebruikers met 1 ha en meer grondgebruik steeg in de gemeente Gilze-Rijen tussen 1910 en 1950 van 7,6 ha tot 12,1 ha; in 1965 was dit gemiddelde echter gedaald tot 10,7 ha. Deze daling is o.m. tot stand gekomen door een afneming van het aantal bedrijven van 20 ha en groter. Ondanks de afgenomen gemiddelde bedrijfsgrootte is het aantal bedrijven van 1-10 ha gedaald. Het aantal bedrijven van 10-20 ha is belangrijk toegenomen.

7. Tussen 1960 en 1965 is in het ruilverkavelingsgebied het totaalaantal bedrijven en ook het totaalaantal land- en tuinbouwbedrijven van 1 ha en groter ongeveer gelijk gebleven. Het aantal landbouwbedrijven van 10-15 ha is met 9 uitgebreid ten koste van de bedrijven van 5-10 ha en van de bedrijven van 15 ha en groter. Ruim een kwart van de land- en tuinbouwbedrijven is kleiner dan 10 ha.

De gemiddelde bedrijfsgrootte van de landbouwbedrijven (ruim 14 ha) loopt in de 3 deelgebieden van het ruilverkavelingsgebied niet ver uiteen. De meeste tuinbouwbedrijven worden in gebied III, het meest oostelijke deelgebied, aangetroffen.

8. De landbouwbedrijven hebben gemiddeld 6,6 kavels; de gemiddelde kavelgrootte bedraagt 2,14 ha.
In de gemeente Gilze-Rijen overheerst de eigendom. Het percentage eigendomsbedrijven bedraagt 78% tegen 67% in de provincie Noordbrabant.

9. In de gemeente Gilze-Rijen was in 1961 31% van de bedrijfsgebouwen van landbouwbedrijven gebouwd na 1940. Dit hoge percentage nieuwe bedrijfsgebouwen is veroorzaakt door wederopbouw van veel in de oorlog verloren gegane bedrijfsgebouwen. In 1960 was men op 6% van de landbouwbedrijven nog verstoken van elektriciteit, op het waterleidingnet was 81% en op de telefoon 37% van deze bedrijven aangesloten.

10. In de loop der jaren is in de gemeente Gilze-Rijen en volgens de cijfers over de periode 1960-1965 ook in het ruilverkavelingsgebied de oppervlakte grasland uitgebreid ten koste van het bouwland. Tussen 1960 en 1965 is de oppervlakte tuinland alleen bij de tuinbouwbedrijven iets uitgebreid; bij de landbouwbedrijven is deze oppervlakte nog geringer geworden dan ze reeds in 1960 was. Glastuinbouw is van weinig betekenis; de belangrijkste teelt is groenten in de open grond, waarvan ongeveer een kwart van de oppervlakte beteeld is met aardbeien.

11. Het aantal produktierichtingen binnen de veehouderij is per bedrijf in het algemeen niet groot. De bedrijven met een of twee van de produktierichtingen houden meestal meer dieren per veesoort dan de bedrijven met drie of vier veesoorten. Dit verband is het minst duidelijk ten aanzien van de melkveehouderij.

12. In de rundveehouderij ligt de nadruk op het melkvee; op 28% van de landbouwbedrijven komt mestvee en op 8% komen mestkalveren voor. Het gemiddeld aantal melkkoeien per bedrijf steeg tussen 1960 en 1965 van 12,5 tot 13,8. Een ontwikkeling die naar verhouding iets achterbleef bij de uitbreiding van de oppervlakte grasland.

13. Van de landbouwbedrijven houdt 21% fokzeugen, 29% mestvarkens en 57% leghennen aan. Slechts 13% heeft 100 of meer leghennen; ook grote aantallen mestvarkens en fokzeugen per bedrijf komen weinig voor.

14. Het aantal mannelijke arbeidskrachten is tussen 1960 en 1965 met 9% gedaald. Deze daling betrof vooral een afneming van het aantal meewerkende zoons en het vrijwel geheel verdwijnen van de reeds in 1960 kleine groep vreemde arbeidskrachten. Het aantal trekkers per 100 landbouwbedrijven is in de gemeente Gilze-Rijen iets lager, het aantal melkmachines per 100 landbouwbedrijven is in deze gemeente echter belangrijk hoger dan in de provincie Noordbrabant.

15. De bedrijfsuitkomsten van de landbouwbedrijven in het ruilverkavelingsgebied zullen waarschijnlijk iets lager liggen dan die van de L.E.I.-bedrijven in het consulentschap Tilburg, waar ze gemiddeld over 3 boekjaren afhankelijk van de bedrijfsgrootte varieerden van f.8.850,- tot f.12.800,-. De gemiddelde aantallen mestvarkens, fokzeugen en leghennen per bedrijf zijn in het ruilverkavelingsgebied lager dan op de L.E.I.-bedrijven.

16. Het aantal jonge bedrijfshoofden van de landbouwbedrijven is in vergelijking met andere gebieden vrij groot. De gemiddelde leeftijd bedraagt 47 jaar.

17. Niet alle daarvoor in aanmerking komende bedrijven beschikken over een opvolger. Zo had omstreeks 25% van het aantal bedrijfshoofden van 50 jaar en ouder geen opvolger, het aantal potentiële opvolgers per 100 bedrijven bedroeg ongeveer 28. In de komende 10-15 jaar zal daardoor het aantal landbouwbedrijven enigszins afnemen. Deze vermindering is vooral te verwachten bij de bedrijven van 1-10 ha. Hoe het aantal bedrijven van 10-15 ha zich zal ontwikkelen hangt o.m. af van de mate waarin de bedrijven beneden 10 ha zich weten te vergroten en van de vraag wat het "teveel" aan opvolgers op de bedrijven groter dan 15 ha zal gaan doen.

18. Volgens een globale raming komen in het ruilverkavelingsgebied 6 bedrijven in aanmerking voor de O.- en S.-regeling. Tot mei 1966 zijn hiervoor slechts 2 aanvragen ingediend, welke beide werden afgewezen.

19. De gemeente Gilze-Rijen vertoont met betrekking tot het volgen van landbouwonderwijs zowel wat betreft de bedrijfshoofden als de meewerkende zoons volgens C.B.S.-gegevens van 1962 een gunstig beeld. Ten opzichte van het provinciale en het landsgemiddelde hebben naar verhouding veel bedrijfshoofden en boerenzoons landbouwonderwijs genoten.

20. Vergeleken met het aangrenzende ruilverkavelingsgebied "Beneden-Donge" en het nabij gelegen ruilverkavelingsgebied "Bavel" is de ontwikkeling van het aantal bedrijven in "Rijens Broek" vrijwel gelijk aan die van "Beneden-Donge". In "Bavel" werd in tegenstelling tot de beide andere gebieden een vermindering van het aantal bedrijven waargenomen in de periode 1960-1965.
In de melkveebezetting komen tussen deze drie gebieden geen opvallende verschillen voor. Wel is tussen 1960 en 1965 in "Bavel" de melkveebezetting sterker toegenomen dan in "Rijens Broek".
De varkenshouderij is in "Rijens Broek" vooral wat betreft de mestvarkens van geringer betekenis dan in de beide andere gebieden.

Bijlage 1

BEVOLKING SINDS 1910

Jaar	Aantal inwoners gemeente Gilze-Rijen	(Indexcijfers (1947 = 100)		
		Gilze-Rijen	Noordbrabant	Nederland
1910	4439	43	54	62
1920	5758	56	63	72
1930	7741	75	76	83
1940	9171	89	89	93
1947	10340	100	100	100
1950	12057	117	107	106
1955	13603	132	117	112
1960	14898	144	126	119
1961	15016	145	128	120
1962	15184	147	131	122
1963	15344	148	133	124
1964	15657	151	136	125
1965	15953	154	139	127

Bron: C.B.S.

Bijlage 2

GEBOORTEN- EN VESTIGINGSOVERSCHOTTEN

	Gemeente Gilze-Rijen	
	geboorten-overschot 1)	vestigings-overschot 2)
1911 - 1915	526	149
1916 - 1920	600	44
1921 - 1925	815	258
1926 - 1930	856	54
1931 - 1935	881	- 22
1936 - 1940	885	-314
1941 - 1945	997	-259
1946 - 1950	1423	725
1951 - 1955	1502	44
1956 - 1960	1539	-126
1961	299	-131
1962	307	-147

1) Levend geboren minus overleden.

2) Vestigingen minus vertrek.

Bron: C.B.S. Algemene volkstelling 1960.

Bijlage 3

BEVOLKING NAAR WIJKEN

		Aantal inwoners		Indexcijfers (1947=100)
		1947	1960	
Gemeente Gilze-Rijen	totaal	10340	14898	144
In het blok:	totaal	4740	7627	161
	wijk Hulten	330	329	100
	Rijen	4410	7298	165
Buiten het blok:	totaal	5600	7271	130

Bron: C.B.S. Volks- en beroepstelling 1947
Algemene volkstelling 1960

Bijlage 4

MANNELIJKE BEROEPSBEVOLKING

		Gemeente Gilze-Rijen	
		aantal	index
Mannelijke beroepsbevolking (a)	1947	3043	100
	1956	3719	122
	1960	4148	136
Dagforenzen	1947	198	100
	1960	506	256
Overige forenzen	1947	50	100
	1960	205	410
Agrariërs	1947	803	100
	1956	642	80
	1960	603	75
Agrariërs in % van a	1947	26	
	1956	17	
	1960	15	
Dagforenzen in % van a	1947	7	
	1960	12	

Bron: C.B.S. Volks- en beroepstelling 1947.
Algemene woningtelling 1956.
Algemene volkstelling 1960.

MANNELIJKE BEROEPSBEVOLKING NAAR WIJKEN

	Mannelijke beroepsbevolking					Mann. woonforenzen	
	Totaal-aantal	percentage werkzaam in				totaal	in % van de beroepsbevolking
		landbouw	nijverheid	handel en verkeer	overige bedrijfstakken		
Gemeente Gilze-Rijen totaal	4148	15	54	9	22	711	17
In het blok: totaal	2093	7	59	11	23	384	18
wijk: Hulten	89	42	31	11	16	22	25
Rijen	2004	6	60	11	23	362	18
Buiten het blok: totaal	2055	22	50	8	20	327	16

Bron: C.B.S. Algemene volkstelling 1960.

MANNELIJKE BEROEPSBEVOLKING NAAR BEDRIJFSTAK

	Gemeente Gilze-Rijen			
	1947		1960	
	aantal	procenten	aantal	procenten
Landbouw	796	26	603	15
Bosbouw	1	0	-	-
Industrie en ambacht	1409	47	1834	44
Bouwnijverheid	217	7	408	10
Openbare nutsbedrijven	1	0	12	0
Handel, bank enz.	211	7	269	7
Vervoer	125	4	126	3
Dienstverlening 1)	246	8	889	21
Onbekend	37	1	7	0
Totaal	3043	100	4148	100

1) Inclusief militaire dienst.

Bron: C.B.S. Volks- en beroepstelling 1947.
Algemene volkstelling 1960.

MANNELIJKE AGRARISCHE BEROEPSBEVOLKING

		Aantal personen			Index(1947 =100)	
		1947	1956	1960	1956	1960
	Mannelijke agrarische beroepsbevolking: totaal	803	642	603	80	75
Gemeente	zelfstandigen	369	386	402	105	109
Gilze-Rijen	meewerkende gezinsleden	317	197	138	62	44
	arbeiders	117	59	63	50	54

Bron: C.B.S. Volks- en beroepstelling 1947.
Algemene woningtelling 1956.
Algemene volkstelling 1960.

WOONFORENZEN

Wonend in Gilze-Rijen, werkend in 2)	Aantal woonforenzen 1)				
	totaal	in de landbouw	in de nijverheid	in de bouwnijverheid	in overige bedrijfstakken
Alphen c.a.	16	1	7	4	4
Dongen	92	1	75	4	12
Oosterhout	33	1	19	3	10
Tilburg	114	1	47	28	38
Baarle-Nassau	12	-	6	1	5
Breda	134	2	67	23	42
Alblasserdam	17	-	17	-	-
Rotterdam	14	-	7	3	4
Alle woonforenzen	506	6	272	75	153
Waarvan uit aangrenzende gemeenten	266	4	149	46	67

1) Dagelijks naar de werkgemeente heen en weer reizende mannen.
2) Gemeenten met ≥ 10 forenzen zijn met name genoemd.

Bron: Algemene volkstelling 1960.

WERKFORENZEN

Werkend in Gilze-Rijen, wonend in 2)	Aantal werkforenzen 1)				
	totaal	in de landbouw	in de nijverheid	in de bouwnijverheid	in overige bedrijfstakken
Alphen c.a.	24	-	19	2	3
Chaam	38	-	14	2	22
Dongen	138	-	88	18	32
Nieuw-Ginneken	82	1	44	13	24
Oosterhout	287	2	171	22	92
Tilburg	410	-	96	10	304
Baarle Nassau	14	-	12	-	2
Breda	434	-	198	21	215
Etten en Leur	10	-	1	1	8
's-Hertogenbosch	10	-	-	1	9
Oisterwijk	30	-	22	-	7
Rucphen	19	-	15	2	2
Teteringen	16	-	3	-	13
Alle werkforenzen	1636	3	713	105	815
Waarvan uit aangrenzende gemeenten	979	3	432	67	477

1) Dagelijks naar de werkgemeente heen- en weer reizende mannen.
2) Gemeenten met ≥ 10 forenzen zijn met name genoemd.

Bron: C.B.S. Algemene volkstelling 1960.

Bijlage 10

REISTIJD VAN DE WOONFORENZEN

Aantal woonforenzen (mannen + vrouwen) 1)	753
Percentage met een reistijd van	
< 15 minuten	2
15- 30 minuten	14
30- 45 minuten	40
45- 60 minuten	18
60- 90 minuten	15
90-120 minuten	4
≧ 120 minuten	2
onbekend aantal minuten	5

1) Dagelijks naar de werkgemeente reizenden.

Bron: C.B.S. Algemene volkstelling 1960.

Bijlage 11

VERVOERMIDDELEN VAN DE WOONFORENZEN

	1947	1960
Aantal woonforenzen(mannen + vrouwen) 1)	198	753
Percentage dat reist per:		
trein	21	25
bus	5	17
personenauto	2	4
motor of scooter	3	2
bromfiets	-	12
rijwiel	68	35
overige vervoermiddelen	1	-
vervoermiddel onbekend	-	5

1) Dagelijks naar de werkgemeente reizenden.

Bronnen: C.B.S. Volks- en beroepstelling 1947.
Algemene volkstelling 1960.

Bijlage 12

GEREGISTREERDEN NAAR BEROEPSGROEP EN BEDRIJFSGROOTTE

	Aantal geregistreerden in de beroepsgroep											
	A		B		C		D		Speciaal		Totaal	
	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965
Zonder cultuurgrond	-	-	-	-	5	5	-	2	2	4	7	11
< 1 ha	-	-	-	1(1)	11	10	3	5	-	1	14	17(1)
1 - 2 ha	1(1)	2(2)	1(1)	1(1)	6	5	-	1	1	-	9(2)	9(3)
2 - 3 ha	7(7)	5(5)	1(1)	1(1)	1	1	1	3	1	-	11(8)	10(6)
3 - 4 ha	4(4)	5(4)	-	-	-	-	-	-	1	-	5(4)	5(4)
4 - 5 ha	2(2)	2(2)	-	-	-	1	-	-	-	-	2(2)	3(2)
5 - 6 ha	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3
6 - 7 ha	1	2	1	-	1	-	-	1	-	-	3	3
7 - 8 ha	3	1	1	1	-	-	1	-	-	-	5	2
8 - 9 ha	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4
9 -10 ha	11	8	1	1	-	-	-	-	-	-	12	9
10 -11 ha	5	8(1)	-	-	-	-	-	-	-	-	5	8(1)
11 -12 ha	10	7	-	-	-	-	-	-	-	-	10	7
12 -13 ha	6	9	-	-	-	-	-	-	-	-	6	9
13 -14 ha	10	7	-	-	-	-	-	-	-	-	10	7
14 -15 ha	10	19	1	1	-	-	-	-	-	-	11	20
15 -16 ha	8	7	-	1	-	1	-	-	-	-	8	9
16 -17 ha	9	10	-	1	1	-	-	-	-	-	10	11
17 -18 ha	7	4	-	-	-	-	-	-	-	-	7	4
18 -19 ha	3	4	1	-	-	-	-	-	1	1	5	5
19 -20 ha	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
20 -21 ha	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
21 -22 ha	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3
22 -23 ha	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
23 -24 ha	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
24 -25 ha	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
25 -26 ha	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
26 -27 ha	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
27 -28 ha	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
28 -29 ha	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
29 -30 ha	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
33 -34 ha	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Alle geregistreerden	117(14)	118(14)	7(2)	8(3)	25	23	5	12	6	7	160(16)	168(17)

( ) Waarvan tuinbouwbedrijven.

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960 en 1965.

Bijlage 13

GEREGISTREERDEN NAAR BEROEPSGROEP, BEDRIJFSGROOTTE EN DEELGEBIED

		Aantal geregistreerden in de beroepsgroep											
		A + B				C		D		speciaal		Totaal	
		landbouwers		tuinders									
		1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965
Gebied I	zonder cult.gr.	-	-	-	-	3	3	-	1	-	-	3	4
	< 1 ha	-	-	-	-	5	4	2	3	-	1	7	8
	1 - 5 ha	-	-	-	-	4	5	-	1	-	-	4	6
	5 - 7 ha	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1
	7 - 10 ha	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	10 - 15 ha	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
	15 - 20 ha	6	5	-	-	-	-	-	-	-	-	6	5
	20 - 25 ha	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	≥ 25 ha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	totaal	10	11	-	-	13	12	2	6	-	1	25	30
Gebied II	zonder cult.gr.	-	-	-	-	2	2	-	1	1	3	3	6
	< 1 ha	-	-	-	1	4	6	-	1	-	-	4	8
	1 - 5 ha	-	1	2	3	3	1	1	2	3	-	9	7
	5 - 7 ha	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3
	7 - 10 ha	15	9	-	-	-	-	1	-	-	-	16	9
	10 - 15 ha	27	34	-	1	-	-	-	-	-	-	27	35
	15 - 20 ha	10	9	-	-	-	-	-	-	-	-	10	9
	20 - 25 ha	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
	≥ 25 ha	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
	totaal	58	58	2	5	9	9	2	4	4	4	75	80
Gebied III	zonder cult.gr.	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
	< 1 ha	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	3	1
	1 - 5 ha	-	-	14	12	-	1	-	1	-	-	14	14
	5 - 7 ha	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	7 - 10 ha	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4
	10 - 15 ha	14	13	-	-	-	-	-	-	-	-	14	13
	15 - 20 ha	13	13	-	-	1	1	-	-	1	1	15	15
	20 - 25 ha	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4
	≥ 25 ha	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4
	totaal	40	40	14	12	3	2	1	2	2	2	60	58
Alle gebieden	zonder cult.gr.	-	-	-	-	5	5	-	2	2	4	7	11
	< 1 ha	-	-	-	1	11	10	3	5	-	1	14	17
	1 - 5 ha	-	1	16	15	7	7	1	4	3	-	27	27
	5 - 7 ha	3	4	-	-	1	-	-	1	-	1	4	6
	7 - 10 ha	20	15	-	-	-	-	1	-	-	-	21	15
	10 - 15 ha	42	50	-	1	-	-	-	-	-	-	42	51
	15 - 20 ha	29	27	-	-	1	1	-	-	1	1	31	29
	20 - 25 ha	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8
	≥ 25 ha	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	6	4
	totaal	108	109	16	17	25	23	5	12	6	7	160	168

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960 - 1965.

NEVENBEROEPEN VAN DE B- EN HOOFDBEROEPEN VAN DE C-GEREGISTREERDEN

	Aantal geregistreerden in de beroepsgroep									
	B		C							
			totaal		zonder cultuur-grond		< 1 ha		≥ 1 ha	
	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965
Melkrijder	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Landarbeider	-	-	2	1	-	-	1	-	1	1
Overige landbouwverwante beroepen	1	3	4	3	2	1	-	2	2	-
Verzorgend beroep	2	1	5	7	2	1	1	2	2	4
Fabrieksarbeider	-	-	11	10	1	3	7	5	3	2
Overige niet-agrarische beroepen	-	1	3	2	-	-	2	1	1	1
Alle beroepen	7	8	25	23	5	5	11	10	9	8

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960 en 1965.

D- GEREGISTREERDEN

Vroeger beroep	Aantal D- geregistreerden							
	totaal		zonder cultuur grond		< 1 ha		≥ 1 ha	
	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965
Landbouwer	3	8	-	1	1	2	2	5
Arbeider N.S.	1	1	-	-	1	1	-	-
Fabrieksarbeider	1	1	-	-	1	1	-	-
Ziekenfondsbode	-	1	-	-	-	1	-	-
Slager	-	1	-	1	-	-	-	-
Alle beroepen	5	12	-	2	3	5	2	5

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960 en 1965.

SPECIALE BEDRIJVEN

	Aantal geregistreerden							
	totaal		zonder cultuur-grond		< 1 ha		≥ 1 ha	
	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965
Pluimveehouder	3	3	-	2	-	-	3	1
Beerhouder	2	2	2	2	-	-	-	-
Vee-inscharen	1	1	-	-	-	-	1	1
Bloemist	-	1	-	-	-	1	-	-
Alle beroepen	6	7	2	4	-	1	4	2

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960 en 1965.

DE BEDRIJVEN ≥ 1 HA EN DE CULTUURGROND

		Aantal bedrijven					Percentage bedrijven in de grootteklasse				Opp. cult.-grond in ha	Gemidd. bedr. grootte in ha	Indexcijfers (1910=100)		
		tot.	in de grootteklasse										aant. bedr.	opp. cult.gr.	gemidd. bedr. grootte
			1-5 ha	5-10 ha	10-20 ha	≥ 20 ha	1-5 ha	5-10 ha	10-20 ha	≥ 20 ha					
Gemeente Gilze-Rijen	1910	306	122	77	99	8	40	25	33	2	2336	7,6	100	100	100
	1921	322	104	72	128	18	32	22	40	6	3019	9,4	105	129	124
	1930	368	106	80	140	42	29	22	38	11	3888	10,6	120	166	139
	1947	384	76	102	160	46	20	26	42	12	4467	11,6	125	191	153
	1950	408	71	123	168	46	18	30	41	11	4930	12,1	133	211	159
	1955	403	76	123	160	44	19	30	40	11	4717	11,7	132	202	154
	1959	431	95	127	174	35	22	30	40	8	4749	11,0	141	203	145
	1965	421	97	96	197	31	23	23	47	7	4500	10,7	138	193	140
Landbouwgebied Westelijke Kempen	1910	1941	658	784	471	28	34	41	24	1	13863	7,1	100	100	100
	1921	2022	667	757	520	78	33	37	26	4	16917	8,4	104	122	118
	1930	2242	592	692	765	193	26	31	34	9	22578	10,1	115	163	142
	1947	2451	503	755	968	225	21	31	39	9	27207	11,1	126	196	156
	1950	2438	453	791	975	219	19	32	40	9	27739	11,4	126	200	161
	1955	2482	474	834	969	205	19	34	39	8	27703	11,2	128	200	158
	1959	2553	538	768	1053	194	21	30	41	8	27782	10,9	132	200	153
	1965	2450	508	662	1081	199	21	27	44	8	27293	11,1	126	197	156

Bronnen: Directie van de Landbouw (1910-1930) C.B.S. (1947-1965).

WIJZIGINGEN IN HET AANTAL GEREGISTREERDEN (1960-1965)

		Aantal geregistreerden in de beroepsgroep						
		landbouwers		tuin-				
		A	B	ders	C	D	speciaal	Totaal
Geregistreerd in 1960		103	5	16	25	5	6	160
Sinds 1960 verdwenen	-	-	-	1	3	1	-	5
		103	5	15	22	4	6	155
Overgegaan naar een andere beroepsgroep:								
naar groep A		.	2	-	-	-	-	
naar groep B		2	.	-	-	-	-	
naar groep tuinders		1	-	-	-	-	-	
naar groep C		-	-	1	-	-	1	
naar groep D		-	-	-	2	-	-	
naar groep speciaal		-	-	-	1	-	-	
Waardoor er de beroepsgroep verlieten	-	3	2	1	3	-	-	
Waardoor er tot de beroepsgroep toetraden	+	2	2	1	1	2	1	
		102	5	15	20	6	7	
Sinds 1960 in de registratie opgenomen	+	2	-	2	3	6	-	13
Geregistreerd in 1965		104	5	17	23	12	7	168

Bron: landbouwtellingformulieren en L.E.I.

NIEUW GEREGISTREERDEN (1960 - 1965)

	Aantal geregistreerden				
	in de beroepsgroep				totaal
	landbouwers	tuinders	C	D	
Aantal nieuw geregistreerden: totaal	2	2	3	6	13
Grootteklasse:					
zonder cultuurgrond	-	-	-	2	2
< 1 ha	-	1	1	-	2
1 - 5 ha	-	1	2	3	6
5 - 7 ha	-		-	1	1
10 - 15 ha	2		-	-	2
Reden van nieuwe registratie·					
Geregistreerd voor het houden van vee	-	-	-	2	2
Afgesplitst van overgedaan eigen bedrijf	-	-	-	4	4
Afgesplitst van ouderlijk bedrijf	-	2	-	-	2
Afgesplitst van bedrijf van gebroeders	2	-	-	-	2
Koop of pacht van los land	-	-	3	-	3

Bron: Landbouwtellingformulieren en L.E.I.

VERDWENEN GEREGISTREERDEN (1960 - 1965)

	Aantal geregistreerden			
	in de beroepsgroep			totaal
	tuin-ders	C	D	
Aantal verdwenen geregistreerden: totaal	1	3	1	5
Grootteklasse:				
< 1 ha	-	2	1	3
1 - 5 ha	1	-	-	1
5 - 7 ha	-	1	-	1
Reden van verdwijnen				
Geen vee meer	-	1	1	2
Tuingrond verkocht voor uitbreidingsplan	-	1	-	1
Bedrijfsverandering buiten het blok	1	-	-	1
Grond verpacht	-	1	-	1
Oppervlakte cultuurgrond	2,01	7,28	0,41	9,70
Bestemming van deze grond				
Toegevoegd aan bestaande landbouwbedrijven	2,01	6,00	-	8,01
Uitbreidingsplan	-	0,50	-	0,50
Grond zelf gehouden	-	0,78	0,41	1,19

Bron: landbouwtellingformulieren en L.E.I.

1282

OVERDRACHTEN IN DE PERIODE 1960-1965

	Aantal overdrachten in de beroepsgroep				totaal
	landbouwers		tuin-ders	speciaal	
	A	B			
Aantal overdrachten: totaal	14	1	4	1	20
Gebied I	1	-	-	1	2
II	10	1	-	-	11
III	3	-	4	-	7
Grootteklasse 1965					
< 1 ha	-	-	-	1	1
1 - 5 ha	1	-	4	-	5
7 -10 ha	2	-	-	-	2
10 -15 ha	9	-	-	-	9
15 -20 ha	2	1	-	-	3
De overneming had plaats door:					
weduwe na overlijden vorig bedrijfshoofd	1	1	-	-	2
zoon van vader	5	-	1	1	7
zoon van moeder	1	-	1	-	2
broer van gebroeders	4	-	-	-	4
familielid van overige familieleden	2	-	-	-	2
vreemde van vreemde	1	-	2	-	3
Reden van overdracht vorig bedrijfshoofd:					
gaan rusten	8	-	2	1	11
overlijden	1	1	1	-	3
invaliditeit	1	-	-	-	1
beroepsverandering	1	-	1	-	2
bedrijfsverandering	3	-	-	-	3

Bron: landbouwtellingformulieren en L.E.I.

OMVANG VAN HET GRONDVERKEER 1) 1964 - 1965

	Grondverkeer in ha											
	landbouwers + tuinders A + B								groep C	groep C	groep spec.	totaal
	1-5 ha	5-7 ha	7-10 ha	10-15 ha	15-20 ha	20-25 ha	≥ 25 ha	totaal				
Oppervlakte cultuurgrond van alle geregistreerden	45	24	134	657	445	175	114	1594	32	15	25	1666
Vergroting door:												
koop	-	-	-	1,45	3,00	-	-	4,45	-	-	-	4,45
pacht	-	-	-	-	2,18	-	-	2,18	-	-	-	2,18
bos omgelegd in grasland	-	-	-	-	-	-	-	-	0,72	-	-	0,72
koop/pacht van gemeente	-	-	-	-	0,93	1,50	-	2,43	-	-	-	2,43
overname van deel van bedrijf van vader	-	-	-	0,75	-	-	-	0,75	-	-	-	0,75
boedelscheiding	-	-	-	0,25	-	-	-	0,25	-	-	-	0,25
onbekende oorzaak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,70	1,70
Alle vergrotingen in ha	-	-	-	2,45	6,11	1,50	-	10,06	0,72	-	1,70	12,48
Aantal gevallen	-	-	-	3	6	1	-	10	1	-	1	12
Verkleiningen door:												
pachtbeëindiging	0,68	-	-	1,85	2,14	-	-	4,67	-	-	-	4,67
verkoop/verpacht gemeente	-	-	-	0,60	-	-	-	0,60	-	-	0,85	1,45
bedrijfsoverdracht	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9,10	-	9,10
overdracht van gedeelte bedrijf aan zoon	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,57	-	0,57
onbekende oorzaak	1,35	-	-	-	0,90	-	-	2,25	0,77	-	-	3,02
Alle verkleiningen in ha	2,03	-	-	2,45	3,04	-	-	7,52	0,77	9,67	0,85	18,81
Aantal gevallen	3	-	-	2	3	-	-	8	1	2	1	12

1) Exclusief grondverkeer ≤ 10 are en door verdwijnen of nieuw-ontstaan van bedrijven.

Bron: aantekeningen d.b.h. op het landbouwtellingformulier.

VERKAVELING

	Aantal bedrijven		Aantal bedrijven met ... kavels																Totaal-aantal kavels	Gemidd. aantal kavels p.bedr.	Gemidd. kavel-grootte
	totaal	met gege-vens	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	18			
Landbouwers:																					
1 - 5 ha	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,0	3,20
5 - 7 ha	4	4	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	4,3	1,39
7 - 10 ha	15	14	-	-	2	1	5	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	75	5,4	1,66
10 - 15 ha	50	45	3	2	5	2	7	3	4	6	4	2	1	2	3	-	-	1	307	6,8	1,90
15 - 20 ha	27	26	1	1	-	2	3	5	3	3	-	3	2	1	-	1	1	-	194	7,5	2,21
20 - 25 ha	8	8	1	-	2	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	1	-	-	59	7,4	2,97
≥ 25 ha	4	4	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	25	6,3	4,57
alle landbouwers	109	102	6	4	11	5	17	13	8	12	5	6	5	3	3	2	1	1	678	6,6	2,14
Gebied I	11	10	-	-	1	-	4	2	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	62	6,2	2,37
II	58	53	3	1	5	3	6	4	4	7	5	4	3	3	3	-	1	1	396	7,5	1,72
III	40	39	3	3	5	2	7	7	4	3	-	2	1	-	-	2	-	-	220	5,6	2,83
Ov.geregistreerden:																					
tuinders	17	15	12	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	25	1,7	1,70
groep C. < 1 ha	10	9	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	1,0	0,27
≥ 1 ha	8	6	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	2,0	2,17
totaal	18	15	12	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	1,4	1,35
groep D. < 1 ha	5	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1,0	0,25
≥ 1 ha	5	4	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	2,5	1,19
totaal	10	9	6	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	1,7	0,88
speciaal < 1 ha	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
≥ 1 ha	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2,0	6,07
totaal	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2,0	6.07
Alle geregistr.	157	143	36	11	12	6	18	13	8	12	6	6	5	3	3	2	1	1	743	5,2	2,10

Bron: C.D. 1964.

EIGENDOM EN PACHT

	Gemeente Gilze-Rijen	Westelijke Kempen	Noord-brabant
Aantal bedrijven: totaal	548	3107	45488
Met de cultuurgrond in			
100% eigendom	311	1622	19700
≥ 50% eigendom	149	744	10654
> 50% pacht	32	209	6660
100% pacht	56	532	8474
Oppervlakte cultuurgrond in ha	4787	27978	328921
Waarvan % in eigendom	77	74	59
in pacht	23	26	41

Bron: C.B.S. 1959.

1282

GEPACHTE GROND

	Oppervlakte pachtgrond in ha	Percentage gepacht								
		van ouders	langer dan 1 jaar		korter dan 1 jaar	van eigenaren				
			met bedrijfsgebouwen	zonder bedrijfsgebouwen		in het buitenland wonend	in Nederland			
							particulieren		rechtspersonen	
							agrariërs	overige	overheid	overige
Gemeente Gilze-Rijen	1085	24	42	56	2	2	43	43	11	1
Westelijke Kempen	7216	20	51	45	4	7	39	34	10	10
Noordbrabant	133711	14	41	58	1	4	27	41	21	7

Bron: C.B.S. 1959.

BEDRIJFSGEBOUWEN

	Aantal hoofdbedrijfsgebouwen														
	voor 1850 gebouwd			gebouwd tussen 1850 - 1914			gebouwd tussen 1915 - 1940			gebouwd na 1940			totaal		
	eigendom	pacht	totaal	eigendom	pacht	totaal	eigendom	pacht	totaal	eigendom	pacht	totaal	eigendom	pacht	totaal
Gemeente Gilze-Rijen	29	2	31	90	9	99	96	9	105	100	5	105	315	25	340
Westelijke Kempen	167	40	207	559	115	674	595	111	706	437	34	471	1758	300	2058
Noordbrabant	3512	971	4483	7290	1502	8792	6735	1102	7837	4905	681	5586	22442	4256	26698

Bron: C.B.S. 1961.

VEESTALLING EN BEDRIJFSVOERING

	Aantal landbouwbedrijven							
	met bedrijfsgebouwen	met melkveestal gebouwd voor 1940		met een loopstal voor jongvee	waar de mest in de grupstal mechanisch wordt geruimd	met één of meer verplaatsbare weidepompen	dat groenvoer pleegt in te kuilen	met groenvoer silo'(s)
		totaal	waarvan gemoderniseerd					
Gemeente Gilze-Rijen	340	235	175	2	3	262	330	8
Westelijke Kempen	2058	1570	1062	18	28	1393	1861	164
Noordbrabant	26698	20143	11530	376	158	11724	20687	5670

Bron: C.B.S. 1961.

VARKENSSTALLEN EN KIPPENHOKKEN

	Aantal landbouwbedrijven			
	met bedrijfs-gebouwen	met afzonderlijk na 1940 gebouwde varkensstal voor 30 of meer mestvarkens	met kippenhokken voor	
			400 of meer leghennen per hok	2000 of meer slachtkuikens per hok
Gemeente Gilze-Rijen	340	46	16	4
Westelijke Kempen	2058	360	143	25
Noordbrabant	26698	4094	3030	293

Bron: C.B.S. 1961 .

UTILITEITSVOORZIENINGEN

	Aantal bedrijven	Percentage aangesloten op				
		telefoon	elektriciteitsnet	waterleiding (incl. Nortonpomp)	hiervan met	
					openbare waterleiding	Nortonpomp
Gemeente Gilze-Rijen	572	37	94	83	81	2
Westelijke Kempen	3292	36	96	82	77	5
Noordbrabant	47023	31	96	77	70	7

Bron: C.B.S. Landbouwtelling 1960.

ONTWIKKELING VAN HET GRONDGEBRUIK

		Oppervlakte cultuur-grond	Percentage cultuurgrond in gebruik als		
			bouwland	grasland incl.kunst-weide	tuinland
Gemeente Gilze-Rijen	1910	2762	51	49	-
	1921	2975	53	47	0
	1930	3174	51	48	1
	1939	4660	49	49	2
	1950	4995	41	57	2
	1955	4769	44	53	3
	1960	4812	41	55	4
	1964	4514	38	58	4

Bron: C.B.S.

GRONDGEBRUIK

	Aantal bedrijven met cultuurgrond		Oppervlakte cultuurgrond in ha		Percentage cultuurgrond in gebruik als					
					bouwland		grasland		tuinland	
	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965
Landbouwers:										
1 - 5 ha	-	1	-	3	-	38	-	46	-	16
5 - 7 ha	3	4	19	24	39	42	59	57	2	1
7 - 10 ha	20	15	177	134	40	32	58	67	2	1
10 - 15 ha	42	50	535	647	45	39	53	60	2	1
15 - 20 ha	29	27	483	445	44	44	55	56	1	0
20 - 25 ha	8	8	177	175	42	39	58	61	0	0
≥ 25 ha	6	4	174	114	58	49	41	51	1	0
alle landbouwers	108	109	1565	1542	45	41	54	50	1	0
Gebied I	10	11	149	158	36	33	64	67	0	0
II	58	58	772	754	45	40	54	60	1	0
III	40	40	644	630	48	43	51	57	1	0
Ov.grondgebruikers:										
tuinders	16	17	44	52	3	14	-	7	97	79
groep C < 1 ha	11	10	3	2	35	44	14	13	51	43
≥ 1 ha	9	8	34	30	19	24	76	67	5	9
totaal	20	18	37	32	20	26	71	62	9	12
groep D < 1 ha	3	5	1	1	56	8	-	-	44	92
≥ 1 ha	2	5	10	14	13	21	68	70	19	9
totaal	5	10	11	15	16	20	63	64	21	16
speciaal < 1 ha	-	1	-	1	-	-	-	-	-	100
≥ 1 ha	4	2	25	24	40	48	57	51	3	1
totaal	4	3	25	25	40	47	57	51	3	2
Alle grondgebruikers	153	157	1682	1666	43	39	53	58	4	3

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960 en 1965.

BOUWLANDGEBRUIK

	Opp. bouwland in ha	Percentage bouwland beteeld met												
		granen						peulvruchten	hakvruchten				overige gewassen	braakland
		totaal	rogge	haver	gerst	mengsels	tarwe		totaal	aardappelen	suikerbieten	voederbieten		
Landbouwers:														
1 - 5 ha	2	46	-	-	46	-	-	-	54	8	31	15	-	-
5 - 7 ha	10	72	9	22	41	-	-	-	28	4	19	5	-	-
7 - 10 ha	43	66	22	17	27	-	-	-	34	9	18	7	-	-
10 - 15 ha	250	75	22	21	30	2	0	-	25	3	17	5	-	-
15 - 20 ha	195	75	19	22	33	-	1	-	25	3	19	3	-	-
20 - 25 ha	68	71	26	24	21	-	-	-	25	3	19	3	4	-
≥ 25 ha	56	79	18	23	35	-	3	-	21	0	20	1	-	-
alle landbouwers	624	75	21	22	30	1	1	-	25	3	18	4	0	0
Gebied I	52	73	22	14	35	2	-	-	27	4	19	4	-	-
II	305	74	22	20	31	1	0	-	26	5	17	4	-	-
III	267	75	19	25	30	-	1	-	24	2	19	3	1	0
Ov.grondgebruikers:														
tuinders	7	50	19	-	31	-	-	-	42	6	36	-	-	8
groep C < 1 ha	1	57	48	9	-	-	-	2	41	24	17	-	-	-
≥ 1 ha	7	63	18	-	45	-	-	-	37	6	24	7	-	-
totaal	8	62	22	1	39	-	-	0	38	8	24	6	-	-
groep D < 1 ha	1	-	-	-	-	-	-	50	50	50	-	-	-	-
≥ 1 ha	2	38	-	-	38	-	-	-	55	5	50	-	-	7
totaal	3	37	-	-	37	-	-	2	55	6	49	-	-	6
speciaal ≥ 1 ha	12	89	-	10	79	-	-	-	11	1	10	-	-	-
totaal	12	89	-	10	79	-	-	-	11	1	10	-	-	-
Alle grondgebruikers	654	74	20	21	31	1	1	0	26	3	19	4	0	0

Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.

Bijlage 33

GRASLAND

	Oppervlakte grasland in ha	Percentage grasland	
		tijdelijk	blijvend
Landbouwers:			
1 - 5 ha	2	-	100
5 - 7 ha	13	-	100
7 - 10 ha	90	3	97
10 - 15 ha	395	3	97
15 - 20 ha	249	6	94
20 - 25 ha	107	1	99
≥ 25 ha	58	17	83
alle landbouwers	914	4	96
Gebied I	105	5	95
II	449	2	98
III	360	6	94
Overige grondgebruikers:			
tuinders	3	-	100
groep C < 1 ha	1	-	100
≥ 1 ha	19	6	94
totaal	20	6	94
groep D ≥ 1 ha	10	-	100
totaal	10	-	100
speciaal ≥ 1 ha	12	-	100
totaal	12	-	100
Alle grondgebruikers	959	4	96

Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.

TUINBOUWGEWASSEN

	Oppervlakte tuinbouwgewassen in ha						
	totaal	in de open grond					onder glas
		groente		fruit	klein fruit	overige	
		totaal	w.w.aardbeien				
Landbouwers:							
1 - 5 ha	0,55	0,20	0,10	0,20	0,15	-	-
5 - 7 ha	0,25	0,15	-	-	0,10	-	-
7 - 10 ha	0,84	0,28	0,23	-	0,56	-	-
10 - 15 ha	2,99	1,93	0,55	0,30	0,76	-	0,03
15 - 20 ha	1,63	0,48	0,23	0,15	1,00	-	-
20 - 25 ha	0,35	0,20	0,20	-	0,15	-	-
≥ 25 ha	0,05	-	-	-	0,05	-	-
alle landbouwers	6,66	3,24	1,31	0,65	2,77	-	0,03
Gebied I	0,42	0,25	0,25	-	0,17	-	-
II	3,37	1,18	0,73	0,50	1,69	-	-
III	2,87	1,81	0,33	0,15	0,91	-	0,03
Overige geregistreerden:							
tuinders	38,74	34,66	7,00	2,11	1,97	-	2,38
groep C < 1 ha	1,09	0,52	0,34	-	0,15	0,42	0,02
≥ 1 ha	2,74	1,83	0,30	0,80	0,11	-	-
totaal	3,83	2,35	0,64	0,80	0,26	0,42	0,02
groep D < 1 ha	1,17	0,76	0,13	-	0,41	-	-
≥ 1 ha	1,21	0,59	0,34	0,06	0,56	-	-
totaal	2,38	1,35	0,47	0,06	0,97	-	-
speciaal < 1 ha	0,24	0,20	0,20	-	-	0,04	0,06
≥ 1 ha	0,16	-	-	-	0,16	-	-
totaal	0,40	0,20	0,20	-	0,16	0,04	0,06
Alle geregistreerden	52,01	41,80	9,62	3,62	6,13	0,46	2,49

Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.

RUNDVEEHOUDERIJ

	Aantal bedrijven		Aantal melkkoeien per 100 ha cult. grond		Aantal melkkoeien per 100 ha grasland		Per 100 melkkoeien aant. kalveren	Per 100 melkkoeien aant. pinken	Bedrijven met mestkalveren aantal bedr.	Bedrijven met mestkalveren gemidd. aant.p. bedrijf	Bedrijven met overig mestvee aantal bedr.	Bedrijven met overig mestvee gemidd. aant.p. bedrijf
	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1965		1965		1965	
Landbouwers:												
1 - 5 ha	-	1	-	31	-	65	-	100	-	-	-	-
5 - 7 ha	3	4	59	80	100	141	47	95	-	-	2	3,0
7 - 10 ha	20	15	108	121	186	180	40	70	-	-	4	2,3
10 - 15 ha	42	50	94	100	176	164	47	68	6	17,2	8	2,0
15 - 20 ha	29	27	80	76	145	137	55	86	3	6,0	8	4,0
20 - 25 ha	8	8	73	91	125	149	57	93	-	-	5	5,2
≥ 25 ha	6	4	67	83	163	163	53	71	-	-	4	7,5
alle landbouwers	108	109	86	92	159	156	49	76	9	13,4	31	3,8
Gebied I	10	11	93	86	146	128	56	93	1	4,0	2	4,5
II	58	58	88	92	162	154	46	75	6	10,5	16	2,9
III	40	40	81	95	159	166	52	73	2	27,0	13	4,9
Overige geregistreerden:												
tuinders	16	17	-	17	-	259	44	11	-	-	1	17,0
groep C zonder cult.gr.	5	5	-	-	-	-	-	-	1	35,0	-	-
< 1 ha	11	10	30	77	208	588	-	-	1	20,0	-	-
≥ 1 ha	9	8	18	34	23	51	10	90	-	-	1	5,0
totaal	25	23	19	37	27	60	8	75	2	27,5	1	5,0
groep D zonder cult.gr.	-	2	-	-	-	-	-	-	1	12,0	-	-
< 1 ha	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
≥ 1 ha	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	2	7,5
totaal	5	12	-	-	-	-	-	-	1	12,0	2	7,5
speciaal zonder cult.gr.	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
≥ 1 ha	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
totaal	6	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alle geregistreerden	160	168	80	87	151	151	49	77	12	15,7	35	4,5

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960 en 1965.

MELKKOEIEN

	Aantal bedrijven																		Gemidd.aant. melkkoeien p.bedr. met melkkoeien	
	totaal		zonder melk-koeien		met ____ melkkoeien												met melk-koeien			
					1 - 4		5 - 9		10 - 14		15 - 19		20 - 24		≥ 25					
	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965
Landbouwers:																				
1 - 5 ha	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1,0
5 - 7 ha	3	4	1	1	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	5,5	6,3
7 - 10 ha	20	15	-	-	1	-	8	5	11	9	-	1	-	-	-	-	20	15	9,6	10,8
10 - 15 ha	42	50	-	3	-	1	5	2	31	30	6	11	-	3	-	-	42	47	12,0	13,8
15 - 20 ha	29	27	-	2	1	2	2	2	17	7	7	12	2	2	-	-	29	25	13,4	13,6
20 - 25 ha	8	8	-	-	-	-	-	-	3	1	4	3	1	3	-	1	8	8	16,1	19,9
≥ 25 ha	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	4	1	-	2	6	4	19,3	23,8
alle landbouwers	108	109	1	6	3	5	16	11	62	47	19	28	7	9	-	3	107	103	12,5	13,8
Gebied I	10	11	-	1	1	-	-	3	6	1	2	5	1	1	-	-	10	10	13,8	13,5
II	58	58	-	4	1	5	12	4	36	30	7	11	2	4	-	-	58	54	11,7	12,8
III	40	40	1	1	1	-	4	4	20	16	10	12	4	4	-	3	39	39	13,4	15,3
Ov.geregistreerden:																				
tuinders	16	17	16	16	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	9,0
groep C																				
zonder cult.gr.	5	5	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha	11	10	10	8	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1,0	1,0
≥ 1 ha	9	8	8	6	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	6,0	5,0
totaal	25	23	23	19	1	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	3,5	3,0
groep D																				
zonder cult.gr.	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha	3	5	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
≥ 1 ha	2	5	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
totaal	5	12	5	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
speciaal																				
zonder cult.gr.	2	4	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
≥ 1 ha	4	2	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
totaal	6	7	6	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alle geregistr.	160	168	51	60	4	8	17	13	62	47	19	28	7	9	-	3	109	108	12,3	13,4

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960 en 1965.

MELKPRODUKTIE

	1958	1959	1960	1961	1962	1963
Aantal gecontroleerde koeien:						
Rijen	796	793	821	821	836	1044
Noordbrabant F.H.	25687	26298	27233	26547	27443	28613
Gemiddelde melkopbrengst in kg:						
Rijen	4416	4511	4460	4530	4560	4655
Noordbrabant F.H.	4362	4445	4354	4406	4431	4476
Gemiddeld vetgehalte in %:						
Rijen	3,66	3,70	3,66	3,67	3,72	3,74
Noordbrabant F.H.	3,70	3,74	3,72	3,74	3,80	3,81

Bron: Jaarverslagen Stichting Centrale Melkcontrôle Dienst.

Bijlage 38

MESTVARKENS

		Aantal bedrijven met mestvarkens						Totaal-aantal bedrijven met mestvarkens	Gemidd. aant. mestvarkens p.bedr. met mestvarkens
		1-9	10-19	20-29	30-49	50-99	≥ 100		
Landbouwbedrijven met alleen mestvarkens	1 - 5 ha	-	-	-	-	-	-	-	-
	5 - 7 ha	-	-	-	-	-	-	-	-
	7 -10 ha	1	2	1	-	-	-	4	14,8
	10 -15 ha	3	1	4	1	1	-	10	19,6
	15 -20 ha	-	1	3	1	2	-	7	34,9
	20 -25 ha	1	-	-	-	-	1	2	54,0
	≥ 25 ha	-	-	-	-	-	-	-	-
	totaal	5	4	8	2	3	1	23	25,3
	Gebied I	-	-	1	-	-	-	1	22,0
	II	2	3	7	2	3	1	18	31,4
	III	3	1	-	-	-	-	4	5,0
Landbouwbedrijven met mestvarkens + fokzeugen	< 5 ha	-	-	-	-	-	-	-	-
	5 - 7 ha	-	-	-	-	-	-	-	-
	7 -10 ha	4	-	-	-	-	-	4	4,3
	10 -15 ha	7	1	-	2	-	-	10	12,6
	15 -20 ha	4	1	1	-	-	-	6	9,0
	20 -25 ha	2	1	-	-	-	-	3	4,7
	≥ 25 ha	1	-	-	-	-	-	1	4,0
	totaal	18	3	1	2	-	-	24	9,0
	Gebied I	2	-	-	-	-	-	2	3,0
	II	8	2	-	2	-	-	12	11,8
	III	8	1	1	-	-	-	10	6,7
Ov.geregistreerden:									
tuinders		-	-	-	-	1	-	1	50,0
groep C		2	3	1	1	1	-	8	20,3
groep D		-	-	-	-	-	-	-	-
speciaal		-	-	-	-	-	-	-	-
Alle geregistreerden		25	10	10	5	5	1	56	18,5

Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.

Bijlage 39

FOKZEUGEN

		Aantal bedrijven met ___ fokzeugen					Totaal-aantal be-drijven met fokzeugen	Gemiddeld aantal fok-zeugen per bedrijf met fokzeugen
		1-4	5-9	10-14	15-19	≥ 20		
Landbouwbedrijven met alleen fokzeugen	1 - 5 ha	-	-	-	-	1	1	22,0
	5 - 7 ha	2	-	-	-	1	3	12,0
	7 -10 ha	1	2	-	1	-	4	8,0
	10 -15 ha	9	3	1	2	-	15	6,2
	15 -20 ha	4	3	1	-	-	8	5,9
	20 -25 ha	-	1	-	-	-	1	9,0
	≥ 25 ha	-	-	-	-	-	-	-
	totaal	16	9	2	3	2	32	7,5
	Gebied I	1	1	-	-	-	2	4,5
	II	8	2	-	2	2	14	8,9
	III	7	6	2	1	-	16	6,7
Landbouwbedrijven met mestvarkens + fokzeugen	< 5 ha	-	-	-	-	-	-	-
	5 - 7 ha	-	-	-	-	-	-	-
	7 -10 ha	1	3	-	-	-	4	5,5
	10 -15 ha	6	3	1	-	-	10	4,9
	15 -20 ha	3	1	1	-	1	6	12,7
	20 -25 ha	1	1	-	-	1	3	14,3
	≥ 25 ha	1	-	-	-	-	1	4,0
	totaal	12	8	2	-	2	24	8,1
	Gebied I	-	2	-	-	-	2	6,0
	II	7	4	1	-	-	12	5,1
	III	5	2	1	-	2	10	10,5
Overige geregistr.:								
tuinders		-	-	-	-	-	-	-
groep C		-	-	-	-	-	-	-
groep D		-	1	-	-	1	2	14,5
speciaal		-	-	-	-	-	-	-
Alle geregistreerden		28	18	4	3	5	58	8,0

Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.

LEGHENNEN

	Aantal bedrijven								Gemidd.aant. leghennen p.bedr. met leghennen
	totaal	zonder leghennen	met leghennen 1-99	100-199	200-499	500-999	≥ 1000	met leghennen	
Landbouwers:									
1 - 5 ha	1	1	-	-	-	-	-	-	-
5 - 7 ha	4	-	2	1	-	1	-	4	21
7 - 10 ha	15	8	5	2	-	-	-	7	65
10 - 15 ha	50	11	31	6	2	-	-	39	64
15 - 20 ha	27	10	15	2	-	-	-	17	56
20 - 25 ha	8	3	4	-	1	-	-	5	58
≥ 25 ha	4	2	2	-	-	-	-	2	23
alle landbouwers	109	35	59	11	3	1	-	74	68
Gebied I	11	4	6	-	1	-	-	7	64
II	58	16	31	9	2	-	-	42	67
III	40	15	22	2	-	1	-	25	71
Overige geregistreerden:									
tuinders	17	15	1	-	1	-	-	2	163
groep C zonder cult.gr.	5	1	2	1	1	-	-	4	120
< 1 ha	10	5	5	-	-	-	-	5	14
≥ 1 ha	8	7	-	1	-	-	-	1	100
totaal	23	13	7	2	1	-	-	10	65
groep D zonder cult.gr.	2	2	-	-	-	-	-	-	-
< 1 ha	5	2	3	-	-	-	-	3	18
≥ 1 ha	5	2	3	-	-	-	-	3	33
totaal	12	6	6	-	-	-	-	6	26
speciaal zonder cult.gr.	4	2	-	-	-	-	2	2	2250
< 1 ha	1	1	-	-	-	-	-	-	-
≥ 1 ha	2	-	1	1	-	-	-	2	63
totaal	7	3	1	1	-	-	2	4	1156
Alle geregistreerden	168	72	74	14	5	1	2	96	113

Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.

ARBEIDSKRACHTEN 1960-1965

	Aantal bedrijven		Aantal arbeidskrachten																					
			mannen								vrouwen								totaal			
			vast				tijdelijk				vast				tijdelijk							
			meew. gezinsleden		vreemde arbeidskrachten		meew. gezinsleden		vreemde arbeidskrachten		meew. gezinsleden		vreemde arbeidskrachten		meew. gezinsleden		vreemde arbeidskrachten		mannen		mannen en vrouwen	
	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965	1960	1965
Landbouwers:																						
1 - 5 ha	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2
5 - 7 ha	3	4	3	4	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	3	4	5	5
7 - 10 ha	20	15	26	18	-	-	1	-	-	-	9	10	-	-	5	-	-	-	27	18	41	28
10 - 15 ha	42	50	54	59	1	-	2	-	-	-	23	38	-	-	10	-	-	2	57	59	90	99
15 - 20 ha	29	27	42	39	2	-	-	1	-	-	14	13	-	-	3	3	-	2	44	40	61	58
20 - 25 ha	8	8	13	14	1	1	-	-	-	-	2	5	1	-	2	-	-	-	14	15	19	20
> 25 ha	6	4	10	6	2	-	1	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	13	6	16	9
alle landbouwers	108	109	148	141	6	1	4	1	-	-	53	70	1	-	20	4	-	4	158	143	232	221
Gebied I	10	11	14	14	1	-	-	-	-	-	2	5	-	-	2	1	-	1	15	14	19	21
II	58	58	82	76	2	1	2	-	-	-	31	39	1	-	13	1	-	3	86	75	131	118
III	40	40	52	53	3	-	2	1	-	-	20	6	-	-	5	2	-	-	57	54	82	82
Overige geregistreerden:																						
tuinders	16	17	20	22	5	3	1	-	--	-	8	8	-	-	1	2	-	-	26	25	35	35
groep C. zonder cultuurgrond	5	5	-	-	1	-	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	5	6	5
< 1 ha	11	10	1	3	-	-	9	8	-	-	-	1	-	-	2	2	-	-	10	11	12	14
≥ 1 ha	9	8	2	2	1	3	7	4	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	11	9	12	10
totaal	25	23	3	5	2	3	21	17	1	-	-	2	-	-	2	2	1	-	27	25	30	29
groep D. zonder cultuurgrond	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
< 1 ha	3	5	-	1	-	-	3	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	3	5	3	7
≥ 1 ha	2	5	2	4	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	6	4	6
totaal	5	12	2	5	1	-	4	7	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	7	12	7	14
speciaal zonder cultuurgrond	2	4	-	2	-	1	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	5	1	6
< 1 ha	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
≥ 1 ha	4	2	4	1	2	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	6	1	9	3
totaal	6	7	4	4	2	1	-	1	1	1	3	2	-	-	-	-	-	-	7	7	10	10
Alle geregistreerden	160	168	177	177	16	8	30	26	2	1	64	85	1	-	23	8	1	4	225	212	314	309

Bron: Landbouwtellingformulieren 1960 - 1965.

ARBEIDSKRACHTEN 1965

	Aantal bedrijven	Aantal arbeidskrachten																
		mannen								vrouwen						Totaal mannen + vrouwen	Totaal mannen
		vast					tijdelijk			vast			tijdelijk				
		bedrijfshoofd	echtgenoot	zoons	overige gezinsleden	vreemden	bedrijfshoofd	zoons	vreemden	bedrijfshoofd	echtgenote	dochters	echtgenote	overige gezinsleden	vreemden		
Landbouwers:																	
1 - 5 ha	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1
5 - 7 ha	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	5	4
7 - 10 ha	15	15	1	2	-	-	-	-	-	-	9	1	-	-	-	28	18
10 - 15 ha	50	48	1	8	2	-	-	-	-	2	34	2	-	-	2	99	59
15 - 20 ha	27	28	-	9	2	-	-	1	-	1	9	3	3	-	2	58	40
20 - 25 ha	8	8	1	5	-	1	-	-	-	-	3	2	-	-	-	20	15
≥ 25 ha	4	4	-	1	1	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	9	6
alle landbouwers	109	108	3	25	5	1	-	1	-	3	58	9	4	-	4	221	143
Gebied I	11	12	1	1	-	-	-	-	-	-	3	2	1	-	1	21	14
II	58	57	2	11	4	1	-	-	-	2	37	-	1	-	3	118	75
III	40	39	-	13	1	-	-	1	-	1	18	7	2	-	-	82	54
Ov.geregistreerden:																	
tuinders	17	17	-	4	1	3	-	-	-	-	7	1	1	1	-	35	25
groep C zonder cult.gr.	5	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
< 1 ha	10	2	-	1	-	-	8	-	-	-	1	-	2	-	-	14	11
≥ 1 ha	8	2	-	-	-	3	4	-	-	-	1	-	-	-	-	10	9
totaal	23	4	-	1	-	3	17	-	-	-	2	-	2	-	-	29	25
groep D zonder cult.gr.	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
< 1 ha	5	1	-	-	-	-	4	-	-	-	1	1	-	-	-	7	5
≥ 1 ha	5	3	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6
totaal	12	4	-	1	-	-	7	-	-	-	1	1	-	-	-	14	12
speciaal zonder cult.gr.	4	2	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-	6	5
< 1 ha	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
≥ 1 ha	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3	1
totaal	7	4	-	-	-	1	1	-	1	1	1	1	-	-	-	10	7
Alle geregistreerden	168	137	3	31	6	8	25	1	1	4	69	12	7	1	4	309	212

Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.

WERKPAARDEN

Bijlage 43

	Aantal bedrijven		Gemidd.aant. werkpaarden p.bédr. met werkpaarden
	totaal	met werk-paarden	
Landbouwers:			
1 - 5 ha	1	1	1,0
5 - 7 ha	4	2	1,0
7 - 10 ha	15	11	1,0
10 - 15 ha	50	36	1,3
15 - 20 ha	27	16	1,4
20 - 25 ha	8	3	1,7
≥ 25 ha	4	3	1,7
alle landbouwers	109	72	1,3
Gebied I	11	4	1,0
II	58	45	1,3
III	40	23	1,3
Overige geregistreerden:			
tuinders	17	2	1,0
groep C zonder cultuurgrond	5	-	-
< 1 ha	10	-	-
≥ 1 ha	8	3	1,3
totaal	23	3	1,3
groep D zonder cultuurgrond	2	-	-
< 1 ha	5	-	-
≥ 1 ha	5	1	1,0
totaal	12	1	1,0
speciaal zonder cultuurgrond	4	-	-
< 1 ha	1	-	-
≥ 1 ha	2	-	-
totaal	7	-	-
Alle geregistreerden	168	78	1,3

Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.

Bijlage 44

TREKKERS EN MELKMACHINES

	Aantal per 100 landbouwbedrijven 1)	
	trekkers	melkmachines
Gilze-Rijen	54	77
Westelijke Kempen	48	73
Noordbrabant	58	51

1) Aantal landbouwbedrijven in 1965.

Bron: C.B.S. 1964.

BEDRIJFSUITKOMSTEN

	Deelnemers L.E.I.-boekhouding gemengde bedrijven consulentschap Tilburg 1)			Landbouwers in de ruilverkaveling Rijens Brok 1965 2)		
	7-10 ha	10-15 ha	≥ 15 ha	7-10 ha	10-15ha	≥ 15 ha
Aantal bedrijven	10	13	10	15	51	39
Gemiddelde bedrijfsgrootte in ha	8,8	12,1	18,3	8,9	12,9	18,8
Percentage bouwland	33	37	39	32	39	43
Percentage grasland	67	63	61	67	60	56
Gemiddeld aantal koeien per bedrijf	10,0	12,8	17,8	10,8	12,9	15,2
Gemiddeld aantal mestvarkens per bedrijf	37,3	20,4	11,0	5,1	6,3	10,9
Gemiddeld aantal fokzeugen per bedrijf	2,9	5,8	4,6	3,6	2,8	4,6
Gemiddeld aantal leghennen per bedrijf	299	173	55	30	54	33
Aantal volwaardige arbeidskrachten per bedrijf	1,3	1,4	1,7	1,2 3)	1,2 3)	1,6 3)
Opbrengst per f. 100,- kosten (gld.)	98	103	106			
Arbeidsinkomen van het bedrijf (gld.)	11450	13950	18100			
Arbeidsinkomen van de ondernemer (gld.)	8850	11350	12800			
Netto-overschot per ha (gld.)	- 131	130	184			

1) Bron: L.E.I. (gemiddelde van de boekjaren 1962/63, 1963/64, 1964/65).
2) Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.
3) Mannelijke arbeidskrachten volgens de Landbouwtellingformulieren (vaste + tijdelijke).

LEEFTIJD VAN DE BEDRIJFSHOOFDEN

	Aantal bedrijven	Aantal bedrijfshoofden in de leeftijdsklasse van						Gemiddelde leeftijd
		< 35 jaar	35-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-64 jaar	≥ 65 jaar	
Landbouwers:								
1 - 5 ha	1	-	-	-	-	1	-	53
5 - 7 ha	4	-	1	1	1	1	-	51
7 - 10 ha	15	1	6	2	2	2	2	48
10 - 15 ha	50	9	18	4	10	9	-	45
15 - 20 ha	27	2	10	1	8	6	-	47
20 - 25 ha	8	-	1	1	1	4	1	56
≥ 25 ha	4	-	1	2	-	1	-	49
alle landbouwers	109	12	37	11	22	24	3	47
Gebied I	11	1	3	1	4	1	1	48
II	58	10	20	5	8	13	2	46
III	40	1	14	5	10	10	-	49
Overige geregistreerden:								
tuinders	17	7	5	2	3	-	-	39
groep C zonder cultuurgrond	5	-	2	-	2	1	-	50
< 1 ha	10	-	5	-	-	5	-	50
≥ 1 ha	8	2	2	-	1	2	1	48
totaal	23	2	9	-	3	8	1	49
groep D zonder cultuurgrond	2	-	-	-	1	1	-	58
< 1 ha	5	-	-	-	-	-	5	68
≥ 1 ha	5	-	-	-	-	2	3	63
totaal	12	-	-	-	1	3	8	64
speciaal zonder cultuurgrond	4 1)	-	-	1	1	-	-	50
< 1 ha	1	1	-	-	-	-	-	22
≥ 1 ha	2	-	-	-	1	1	-	58
totaal	7	1	-	1	2	1	-	48
Alle geregistreerden	168	22	51	14	31	36	12	48

1) Inclusief 2 varkensfokverenigingen.

Bron: Landbouwtellingformulieren 1965.

BEDRIJFSOPVOLGING

		Aantal bedrijven	Aantal bedrijfshoofden van 50 jaar en ouder			
			totaal	waarvan opvolging		
				verzekerd is	niet verzekerd is	twijfelachtig is
A+B landbouwers	1 - 5 ha	1	1	-	-	1
	5 - 7 ha	4	2	-	2	-
	7 - 10 ha	15	6	1	3	2
	10 - 15 ha	50	19	7	3	9
	15 - 20 ha	27	14	8	3	3
	20 - 25 ha	8	6	5	1	-
	≥ 25 ha	4	1	1	-	-
	totaal	109	49	22	12	15
Gebied I		11	6	2	2	2
Gebied II		58	23	9	6	8
Gebied III		40	20	11	4	5
Tuinders		17	3	-	1	2

Bron: L.E.I.

Bijlage 48

RAMING VAN HET POTENTIELE AANTAL KANDIDATEN VOOR BEEINDIGING VAN HET BEDRIJF VIA HET O.- EN S.-FONDS

	Aantal geregistreerde telplichtigen in 1965								
	tot.	waarvan met cultuurgrond in gebruik							
		tot.	waarvan 50 jaar of ouder						
			tot.	waarvan met hoofdberoep in de land- of tuinbouw					
				tot.	w.v. met een inkomen van <.f.8000,-(schatting)				
					tot.	w.v. sedert 1960 onafgebroken een land- of tuinbouwbedrijf hebben uitgeoefend			
						tot.	w.v. de bedrijfsoppervlakte sedert 1960 niet verkleind is, tenzij onvrijwillig		
							tot.	w.v. zonder aangewezen opvolger	
								tot.	oppervlakte van betrokkenen in ha
Landbouwers:									
< 1 ha	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 - 5 ha	1	1	1	1	1	-	-	-	-
5 - 7 ha	4	4	2	2	2	2	1	1	6,28
7 -10 ha	15	15	6	6	6	5	5	4	35,60
10 -15 ha	50	50	19	19	-	-	-	-	-
15 -20 ha	27	27	14	14	-	-	-	-	-
20 -25 ha	8	8	6	6	-	-	-	-	-
≥ 25 ha	4	4	1	1	-	-	-	-	-
alle landbouwers	109	109	49	49	9	7	6	5	41,88
Ov.geregistreerden:									
tuinders	17	17	3	3	-	-	-	-	-
groep C	23	18	9	-	-	-	-	-	-
groep D	12	10	10	7	7	7	2	1	2,75
speciaal	7	3	2	2	-	-	-	-	-
Alle geregistreerden	168	157	73	61	16	14	8	6	44,63
Gebied I	30	26	15	9	4	4	2	1	9,00
II	80	74	33	29	8	7	4	3	19,70
III	58	57	25	23	4	3	2	2	15,93

LANDBOUWONDERWIJS

		In de landbouw werkende mannen			
		aantal	percentage met land- en tuinbouwonderwijs		percentage zonder land- en tuinbouw-onderwijs
			dagonderwijs	cursussen	
Bedrijfshoofden	Gilze-Rijen	435	22	51	27
	Westelijke Kempen	2479	22	45	33
	Noordbrabant	32564	26	38	36
	Nederland	220342	24	30	46
Meewerkende zoons	Gilze-Rijen	144	64	20	16
	Westelijke Kempen	805	55	26	19
	Noordbrabant	9951	53	21	26
	Nederland	62648	54	17	29
Vreemde arbeids-krachten	Gilze-Rijen	2	-	-	100
	Westelijke Kempen	27	37	30	33
	Noordbrabant	4010	14	17	69
	Nederland	61896	13	13	74

Bron: C.B.S. Landbouwtelling 1962.

In de reeks Verslagen van het Landbouw-Economisch Instituut zijn op dit gebied reeds verschenen of verschijnen binnenkort:

Verslag No.	60	Slangenborg. Sociaal-economische schets van een ruilverkaveling in het Groninger landschap Westerwolde, januari 1964.
Verslag No.	63	Mierlo. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied tussen Eindhoven en Helmond, januari 1964.
Verslag No.	70	Sleenerstroom. Een sociaal- en bedrijfseconomisch onderzoek in het ruilverkavelingsgebied ten westen van Emmen, april 1964.
Verslag No.	74	Vries. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in het noorden van Drenthe, april 1964.
Verslag No.	78	Rijsbergen. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied ten zuiden van Breda, mei 1964.
Verslag No.	86	Genemuiden. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsblok aan het Zwarte Water, juni 1964.
Verslag No.	91	Bergen. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsblok in Noord-Limburg, juli 1964.
Verslag No.	101	Zuiddorpe-Clinge. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied in de grensstreek van oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen, september 1964.
Verslag No.	102	Oukoop-Kortrijk. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsblok in het Utrechtse weidegebied, september 1964.
Verslag No.	103	Budel-Strijper Aa. Sociaal-economische schets van twee ruilverkavelingsgebieden in de Brabantse Kempen, november 1964.
Verslag No.	108	Luttenberg. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in Salland, januari 1965.
Verslag No.	109	Meeden-Scheemda. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied in het Oud-Oldambt, januari 1965.
Verslag No.	110	Ooststellingwerf. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied in het zuiden van de Friese Wouden, januari 1965.
Verslag No.	120	Lieshout. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied ten noordwesten van Helmond, februari 1965.
Verslag No.	121	Land van Swentibold. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in Zuid-Limburg, maart 1965.
Verslag No.	122	Houtse Polders. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied ten noorden van Breda, maart 1965.
Verslag No.	127	Woldendorp. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied in het noordoosten van de provincie Groningen, april 1965.

z.o.z.

Verslag No.	133	Echt. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in Midden-Limburg, april 1965.
Verslag No.	141	Heerde. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied op de oostelijke Veluwe, augustus 1965.
Verslag No.	142	Rolde. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied in Drenthe, november 1965.
Verslag No.	143	Anloo. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied op de Hondsrug, december 1965.
Verslag No.	146	Westerbork. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in Midden-Drenthe, december 1965.
Verslag No.	148	Bavel. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied ten zuidwesten van Breda, januari 1966.
Verslag No.	150	Paaslo-Kerkbuurt. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in de kop van Overijssel, januari 1966.
Verslag No.	153	De Poel. Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied op Zuid-Beveland, februari 1966.
Verslag No.	154	Overloon. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in het oosten van Noord-Brabant, april 1966.
Verslag No.	160	Bevermeer. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied ten oosten van Zevenaar, mei 1966.
Verslag No.	164	Bakel. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied ten noordoosten van Helmond, juni 1960.
Verslag No.	166	Rijens Broek. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied ten westen van Tilburg, juli 1966.
Verslag No.	168	Tubbergen. Sociaal-economische schets van het ruilverkavelingsgebied in Twente, juli 1966.

VOLLEDIGE LIJST VAN AKTUELE L.E.I.-PUBLIKATIES
OP AANVRAAG GRATIS VERKRIJGBAAR